

KALASATAMASELVITYS 2001

Suomen Ammattikalastajaliitto ry 2001

”Muihin piensatamiin esim. veneilysatamiin verrattuna kalasatamilla on muutamia erityispiirteitä, jotka yleensä olennaisesti liittyvät kalansaaliiden purkaukseen, siirtoon, käsittelyyn ja säilytykseen. Näitä ovat mm. kalasatamarakennuksen kalan- ja pyydysten käsittelytila, kylmävarasto, jäähilekone ja varastotilat kalalaatikoita ja pyydyksiä varten. Myös purkauslaiturilla tai sen välittömässä läheisyydessä sijaitsevat purkausta helpottavat rakenteet ja/tai laitteet, purkauslaiturin ja satamarakennuksen sijainti toisiinsa nähden sekä purkauslaiturin ja satamakentän päällystäminen kuuluvat kalasatamien erityispiirteisiin.”

KALASATAMIEN SUUNNITTELU,
MERENKULKULAITOS 1996

KALASATAMASELVITYS 2001	1
1. JOHDANTO	5
1.1 TYÖN KULKU	5
2. TAUSTA-AINEISTO	6
2.1 AINEISTON KOKOAMINEN.....	6
2.2. AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET, SELVITYKSET JA OHJELMAT	6
2.3 KALASATAMIEN ASEMA KUNNISSA	7
2.4 KALASATAMIA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET	7
3. KALASATAMIEN TOIMINTA	8
3.1 MIKÄ ON KALASATAMA ?.....	8
3.2 KALASTUS JA KALASATAMAT	8
3.3 AMMATTIKALASTAJIEN MÄÄRÄ	9
3.4 KALASTUSALUS	10
3.5 TIETOJA ALUSMÄÄRISTÄ.....	10
3.6 TIETOJA SAALISMÄÄRISTÄ	11
4. KALASATAMIEN ASEMASTA EU:N YHTEISESSÄ KALASTUSPOLITIIKASSA	12
4.1 NYKYISEN RAKENNEOHJELMAN TÄYDENNYSOSAN TAVOITTEET KALASATAMIEN KOHDALLA ..	13
4.2 KÄYTETTÄVÄT RAHOITUSOSUUDET	13
4.3 OHJEELLINEN RAHOITUSSUUNNITELMA	14
4.4 INTERVENTIOSATAMAT	15
4.5 KALASTUKSEN VALVONTA.....	15
5. AINEISTON TARKASTELU.....	16
5.1 KALASTUS PYYNTIRUUDUITTAIN	16
5.2 PYYNTIRUUTUJEN JA SATAMIEN VÄLINEN YHTEYS.....	16
5.3 PYYNTIALUEIDEN VÄLINEN VERTAILU	18
5.4 TÄRKEIMMÄT AVOMERIKALASTUKSEN PYYNTIRUUDUT KARTALLA.....	21
5.5 MERKITTÄVIMMÄT RANNIKKOKALASTUSRUUDUT	22
6. SATAMIEN LUOKITTELU	23
6.1 KESKUSKALASATAMAT (SATAMAN NIMEN PERÄSSÄ SULUISSA SATAMAKOHTAISEN ARVION JÄRJESTYSNUMERO)	23
6.3 PAIKALLINEN RANNIKKOKALASTUSSATAMA	24
7. EHDOTUKSIA KALASATAMIEN KEHITTÄMISEKSI.....	25
7.1 YLEISET HUOMIOT	25
7.2 KALASATAMIEN OHJELMALLINEN KEHITTÄMINEN	26
7.3 KALASATAMIEN KEHITTÄMISESITYKSET	26
7.3.1 TROOLARISATAMIEN KEHITTÄMINEN	27
7.3.2 RANNIKKOKALASTUKSEN SATAMIEN KEHITTÄMINEN	29
8. YHTEENVETO	30

9. LIITTEET	31
9.1 SATAMAKOHTAISET ARVIOT	31
1. LETON KALASATAMA	32
2. AJOS.....	32
3. KARSIKKO.....	33
4. SIMONNIEMI	33
5. VATUNKI.....	34
6. KIVINIEMEN KALASATAMA (KELLO)	34
7. RIUTUNKARI	35
8. MARJANIEMI	35
9. VARESSÄIKKÄ	36
10. LAPALUODON KALASATAMA	36
11. ELÄVISLUOTO.....	37
12. KONIKARVON KALASATAMA.....	37
13. PIKKU-MANSIKAN KALASATAMA	38
14. OHTAKARI	39
15. MANSIKKAKARIN KALASATAMA.....	39
16. TRULLEVIN KALASATAMA	40
17. ÅDÖ CENTRAL FISKEHAMN.....	40
18. BRÄNNSKATA FISKEHAMN.....	41
19. KLOBBSKAT FISKEHAMN	41
20. BJÖRKÖBYN KALASATAMA (VIKARSKAT)	42
21. SUNDOMIN KALASATAMA (LÅNGSKÄR).....	42
22. YTTERBÅDANS FISKEHAMN.....	43
23. STORKORS FISKEHAMN.....	43
24. ÖSKATA FISKEHAMN NÄMPNÄS.....	44
25. KASKISTEN KALASATAMA	45
26. KASALAN KALASATAMA	45
27. KROOKAN KALASATAMA	46
28. REPOSAAREN KALASATAMA	46
29. LANKOORIN KALASATAMA.....	47
30. RAUMAN KALASATAMA.....	47
31. SUUKARIN KALASATAMA.....	48
32. VUOSNAINEN	49
33. LAUPUNEN.....	49
34. TUOMARAINEN.....	49
35. TEERSALO	50
36. SÄRKÄNSALMI.....	50
37. HAAPALANRANTA	51
38. GRANVIK.....	51
39. KÄLDINGE.....	51
40. KASNÄS	52
41. HANGON TROOLISATAMA	52
42. SOMMARÖ	53
43. INKoon KALASATAMA.....	53
44. SUOMENLAHDEN KALASATAMA	54
45. LOVIISAN TROOLISATAMA, VALKO.....	54
46. KEIHÄSSALMEN KALASATAMA	55
47. KUUSISEN KALASATAMA	55
48. KLAMILAN KALASATAMA.....	56

9.3 MUITA SATAMIA	57
9.4 SAALIS JA SEN ALUEELLINEN JAKAANTUMINEN	58
9.5 ITÄMEREN TAC:T (KIINTIÖ) TONNEINA JA LOHI KAPPALEINA VUOSINA 1995-2001	58
9.6 AMMATTIKALASTUKSEN SAALIS JA SAALIIN ARVO MERIALUEELLA VUONNA 2000	59
9.7 SUOMEN LAIVASTON SEGMENTTIEN KUVAUS JA TAVOITTEET	59
9.8 TILASTOT	60
9.8.1 Merkittävimmät kalastusruudut silakan osalta	60
9.8.2 Satamakohtainen saalis.....	61
9.8.3 Merkittävimmät kalastusruudut siian ja lohen kohdalta.....	62
9.9 LÄHDELUETTELO	64

1. Johdanto

Kalasadamaselvityksellä on tarkoitus luoda ajan tasalla oleva kuva kalasatamien tilasta ja käytöstä, sekä mallintaa kalasatamien käyttöä.

Erilaisia kalasatamia on rannikolla varsin tiheässä, mutta varustetaso ja yleinen toimivuus vaihtelevat suuresti. Vain pientä osaa näistä kalan purkupaikoista voidaan nimittää kalasatamaksi. Omat laiturit, kylien yhteislaiturit, pienet satamat ja monet muut eritasoisia ominaisuuksia sisältävät rakenteet eivät ole määrällisesti merkittäviä, mutta paikallisesti usein tärkeitä, jopa ainoita saaliin maihantuontipaikkoja.

Tämä raportti esittelee Suomen merialueen rannikon sellaisten kalasatamien tilan ja käytön, joissa selvityksen pohjalta todettuna tapahtuu merkityksellistä ammatillista toimintaa. Raportti ei käsittele Ahvenanmaan satamia. Saaristomeren kalasatamien arviot ovat *Sampi-projektista* (Saaristomeren Ammattikalastajat ry 2001), tutkijana Maria Saarinen.

Tilastojen mukaan kalaa puretaan enemmän tai vähemmän säännöllisesti noin sadassa satamassa tai laiturissa. Suuri osa paikoista, noin puolet, on sattumanvaraisesti käytettyjä laitureita, jotka eivät varsinaisesti liity kalasatamatoimintaan tai ole päätoimisten ammattikalastajien käytössä. Satamilla ei ole yhtenäistä standardia ja tällä selvityksellä luodaan taustaa asian korjaamiseksi, sekä tehdään ehdotus tarkastelun pohjaksi. Tähän raporttiin koottiin myös tiedot merkittävimpien purkupaikkojen saaliista ja sataman tai laiturin nykytila selvitetiin.

Selvityksen on toteuttanut Paapuuri Oy yhteistyössä Suomen Ammattikalastajaliitto ry:n kanssa. Työryhmänä on toiminut Markku Saiha / Paapuuri Oy, Martti Suuriniemi / Paapuuri Oy, Auvo Nieminen / Paapuuri Oy ja Kim Jordas / SAKL.

1.1 Työn kulku

Työ jaettiin kolmeen osaan. Ensiksi on selvitetty alueellisista TE – keskuksista saalisilmoitusten mukaiset kalan purkupaikat ja määrät, sekä on tutustuttu kalasatamia koskeviin määräyksiin. Tässä osassa tavoitteena on perehtyä satama- ja laituri paikkojen lukumäärään ja purettavan saaliin volyyymiin. Satamien haltijoille toimitettiin kyselylomake perustietojen keräämiseksi.

Toisessa osassa tutustuttu yleisessä käytössä oleviin purkupaikkoihin. Paikkoihin tutustumalla on selvitetty varuste- ja hygieniataso ennalta sovittujen kriteerien pohjalta. Käyttäjää on haastateltu ongelmakohtien kuten kuljetusyhteyksien, sataman hoidon ja väylän syvyyden riittävyyden toteamiseksi sekä kehittämistarpeiden kartoittamiseksi. Myös paikan omistajan tai haltijan kokemukset ja suunnitelmat on mahdollisuuksien mukaan kartoitettu.

Kolmas kokonaisuus muodostuu perustietojen analysoinnista. Työllä muodostetaan mallit paikallisten, alueellisten ja valtakunnallisten kalasatamien toteamiseksi. Myös satamien käytön kannalta tärkeiden kriteerien suhteen tehdään esitys, josta selviää yleinen taso, puutteet ja kehittämiskohteet.

2. Tausta-aineisto

2.1 Aineiston kokoaminen

Satamat valittiin tilastojen ja Kalatalouden Keskusliiton alueellisten kalatalousneuvojen antamien tietojen pohjalta. Lähempään tarkasteluun valittiin satamat rajauksella, että paikalla on ollut merkittävää toimintaa tai niissä oli vuoden 1992 tilastojen pohjalta merkittäviä purkumääriä. Näiden satamien haltijoille lähetettiin peruskyselylomake.

Vastaava tutkija kävi kaikissa satamissa kevään ja kesän 2001 aikana. Käynneillä satamat valokuvattiin ja tutkija teki ennalta sovittujen kriteerien pohjalta arviot sataman tilasta ja käytöstä, sekä mahdollisuuksien mukaan haastatteli satamaa käyttäviä kalastajia ja kunnan tai satamalaitoksen virkamiehiä.

Selvitykseen on liitetty vertailukelpoiset saalistiedot seuraavasti: vuoden 1992 satamakohtaiset saalismäärät ja vuoden 1994 ruutukohtaiset saalismäärät sekä vuosilta 1998 ja 2000 ruutukohtaiset ja satamakohtaiset saalismäärät. Suurimpien satamien kohdalla on tehty pyyntiruutukartta-yhdistelmä kalastusmatkojen suuntautumisesta liitteeksi.

Kalansaaliiseen liittyvä tilastointi on koottu Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen tiedoista. Silakan kalastuksen suuntaviivat on referoitu *Silakankalastuksen toimintalinjat* - selvityksestä (SAKL 2002) ja lohenkalastuksen perusteet on laajemmin esitelty selvityksessä *Lohen ammattikalastuksen nykytila* (Varsinais-Suomen TE-keskus 2000). Kalatalouden rakenneohjelman lyhennelmät ja laivasto-ohjelman esittely ovat peräisin maa- ja metsätalousministeriön julkaisuista. Satama- ja pyyntiruutukohtaisista arvoista ja satamien toiminnasta sekä merkityksestä kerättiin suullista tietoa neuvojilta, alueellisilta TE- keskuksilta ja käyttäjiltä.

2.2. Aikaisemmat tutkimukset, selvitykset ja ohjelmat

Vuonna 1976 laadittiin liikenneministeriön asettaman työryhmän toimesta kalasatamien rakentamisohjelma. Kalasatamien huoltotiloja koskeva selvitys valmistui merenkulkuhallituksen (tie- ja vesirakennushallituksen) toimeksiannosta 1978. 1980-luvulla tehtiin myös joitakin alueellisia selvityksiä mm. jääasemien ja varastotilojen tarpeista sekä rakentamisesta. Vuonna 1988 valmistui merenkulkuhallituksen toimeksiannosta Kalasatamat-88 työryhmän muistio, joka oli jatkoselvitys aikaisemmin toteutetuille ohjelmille. Muistio perustuu vuonna 1986 tehtyyn kalasatamakyselyyn.

Kalatalouden Keskusliitto ja merenkulkuhallitus julkaisivat vuonna 1994 kalasatamaohjelman vuosille 1995-1999. Ohjelmassa huomioitiin myös Suomen mahdollinen EU-jäsenyys. Ohjelma perustuu vuonna 1994 tehtyyn kalasatamaselvitykseen. Kyselylomake lähetettiin 50 kunnalle. Vastausprosentti oli 40. Ohjelma valmistui juuri maamme EU-jäsenyyden kynnyksellä, joten siihen liittyvät rahoitusehdotukset valtion budjetin kautta eivät enää toimineet, kun Suomi siirtyi EU:n yhteisen kalastuspolitiikan piiriin. Merenkululaitos julkaisi vuonna 1996 Kalasatamien suunnittelu-ohjeen. Julkaisu on uudistettu painos vuoden 1990 ohjeesta huomioiden mm. EU-jäsenyyden tuomat säädökset ja siitä löytyvät myös satamasuunnittelun vaatimat tekniset yksityiskohdat, joita tässä raportissa ei erikseen esitellä.

2.3 Kalasatamien asema kunnissa

Kalasatamien arvostus kunnissa on pääsääntöisesti heikko. Niiden katsotaan aiheuttavan kustannuksia, joista haluttaisiin päästä eroon. Tämä näkyy erityisesti satamien hoidossa ja kehittämisessä. Hoito rajoittuu yleensä roskien kuljetukseen ja pienessä määrin siivoukseen. Satamaan johtava tie on useissa tapauksissa kapea, mutkainen ja päällystämätön.

Poikkeuksen tähän suhtautumistapaan muodostaa muutama suuri kalasatama. Erityisesti Kaskisissa kalasataman kehittäminen on osana satamalaitoksen tulevaisuuden suunnitelmaa ja kalasatama nähdään positiivisena mahdollisuutena. Myös Porin Reposaaressa on tehty KOR-rahoituksella merkittäviä uudistuksia. Muutamissa muissakin satamissa on käynnistetty kehityssuunnitelmia (ks. satamakohtainen arvio).

Monet satamat on rakennettu 1980-luvulla ja 1990-luvun alussa merenkulkuhallituksen toimesta valtion kalasatama-avustuksilla ja työministeriön työllisyysvaroin. Tällöin kunnat ovat nähneet satamarakentamisen myönteisessä valossa. Näin rakennetut satamat on luovutettu kunnan hallintaan ja vastuulle. Yleisesti luovutuksen yhteydessä on sovittu, että sataman käyttö muuhun tarkoitukseen on kielletty. Satamien jatkohoito ei ole kuitenkaan keskimäärin vastannut rakennusvaiheessa asetettuja tavoitteita, vaan moni paikka on päässyt rapistumaan huollon puutteessa.

Vuodesta 1995 Suomessa on sovellettu Euroopan Unionin yhteistä kalastuspolitiikkaa, eikä valtion talousarviossa ole enää ko. kalasatama-avustusta. EU:n lainsäädäntö ja yhteisön kalatalouden ohjausrahasto (KOR) mahdollistavat nykyään valtion ja EU:n tukien myöntämisen olemassa olevien satamien kehittämiseen ja tietyin rajauksin myös uusien rakentamiseen. Kunnat ovat kuitenkin edelleen avainasemassa rahoitusten hakijana ja ylläpidosta haltijana vastaavana tahona.

2.4 Kalasatamia koskevat määräykset

Kalasatamaa ei kokonaisuutena käsitellä erityisillä määräyksillä. Sataman haltija tai omistaja voi tehdä järjestyssääntöjä ja ohjeita, mutta viranomaismääräykset kohdistuvat lähinnä toimintaan ja kalan kulkuun.

Fyysinen tila, jossa kalaa käsitellään tai varastoidaan on hygienialainsäädännön alaista toimintaa. Aluksilla ovat omat, kuljetuksella omat ja satamassa olevilla mahdollisilla tiloilla omat säädöksensä. Tilojen, joissa kalaa säilytetään tai käsitellään, on täytettävä lain vaatimat hygieniakriteerit ja näistä toiminnoista ovat erilliset määräykset niin jätehuollon kuin veden laadun ja viemäroinninkin osalta. Näiden seikkojen valvonnasta huolehtii pääsääntöisesti kuntien terveysturvallisuus- ja rakenteista rakennusvalvonta ja alueella mahdollisesti voimassa oleva kaava.

Kalasatamaan saattaa johtaa virallinen väylä, mutta tällaista vaatimusta ei ole. Virallisesta väylästä huolehtii Merenkulkuhallitus, jolla on myös satamaan johtavan väylän hoitovelvoite. Satamaan johtavasta yleisestä tiestä ja kunnallistekniikasta vastaa pääsääntöisesti kunta. Yleisesti määriteltynä kalasatama onkin nimitys paikalle, jossa kalaa tuodaan maihin.

3. Kalasatamien toiminta

3.1 Mikä on kalasatama ?

Kalasatama on toiminnallinen keskus, jossa saalis puretaan, ja josta se kuljetetaan eteenpäin. Satamassa huolletaan niin alus, pyydykset kuin miehistökin. Kalasatamat ovat muotoutuneet usein perinteisille paikoille, joista käsin on kalastettu muodossa tai toisessa vuosikymmeniä, jopa satoja.

Paikan määritteitä on useita, mutta keskeisiä ovat luonnonolosuhteet. Nämä ovat sopiva yhdistelmä suojaa merta vastaan, riittävän syvä väylä ja kalaa lähivesillä. Kalalaji, sen esiintymisen ennakoitavuus ja matka apajille määrittävät puolestaan käytettävän pyyntistrategian ja tehokkuus sekä markkinat pyynnin volyymin. Näiden tekijöiden summana muotoutuu kalasataman ulkoinen kehys. Ääripään erimerkkeinä ovat Hanko, jossa on erinomainen luonnonsatama syvän väylän päässä ja josta pääsee merelle lähes aina tuuliolojen niin salliessa. Pieni Björköbyn historiallinen kalaranta on sen sijaan matala, suuren osan vuotta jäässä ja pitkän matkan takana taajamista, mutta on näistä seikoista huolimatta vilkas ja tärkeä rannikkokalastuksen keskus.

Jokainen kalastaja edellyttää kotisatamaltaan myös riittäviä säilytys- ja huoltotiloja. Kalastustavasta riippuu, millaisia vaatimukset ovat. Avomerellä kalastava lohitröolari viettää merkittävän osan pyyntisesongistaan muualla kuin kotisatamassa ja sen miehistölle riittää laituripaikan lisäksi kohtuulliset pesutilat ja turvattu polttoaineen, veden ja jään saanti. Paikallinen silakkatröolari ei tule toimeen vain näillä palveluilla, vaan satamasta on löydyttävä myös varastotilaa kalustolle ja kylmätilaa kaloille.

On selvästi nähtävissä, että sekä sataman sijainti ja saalisodotukset että itse sataman toimivuus varustuksen ja palveluiden osalta ohjaavat niin kalastajien kuin kalakaupankin toimia. Kehitys on selvänä trendinä nähtävissä erityisesti viime vuosina, jolloin mm. polttoaineen hinnan nousu ja tuottajahintojen lasku ovat luoneet paineita tehostaa toimintaa. Satamat, jotka ovat parhaiten vastanneet tarpeita, ovat kyenneet säilyttämään kalastajansa, jopa lisäämään alusten määrää muiden kustannuksella. Vaikka tässä selvityksessä keskitytään esittelemään varsinaisten nimettyjen kalasatamien toimintoja ja ominaisuuksia, on todettava, että myös kalastajien omissa laitureissa tapahtuu merkittävää kalan purku- ja käsittelytoimintaa.

3.2 Kalastus ja kalasatamat

Kalasatama on oleellinen osa ammattikalastusta. Sataman pitäisi vastata kalastajan saaliin purkamisen tarpeita, mutta usein tilanne on kuitenkin niin, että kalastaja säätelee toimiaan laituristaan löytyvän varustelun mukaan.

Merikalastus on hyvin heterogeeninen toimialue, jossa on vaikea löytää kahta samanlaista yritystä tai ammatinharjoittajaa. Periaatteessa kalastus voidaan kuitenkin jakaa avomeri- ja rannikkokalastukseen. Avomerellä kalastetaan suuremmilla aluksilla silakkaa, kilohailia, lohta ja turskaa. Rannikkokalastus on enemmän tiettyyn rajattuun pyyntialueeseen sidottua ja tapahtuu monen kokoisilla aluksilla, lähinnä veneiksi luokiteltavilla kulkuneuvoilla.

Käytännössä avomerikalastus on tröolareiden toimintaa ja pääosassa on silakka. Lohen määrällinen merkitys on Suomen aluevesillä romahtanut ja merkittävä osa saaliista puretaan Ruotsiin tai Tanskaan. Turskan kohdalla käytännössä koko saalis jää muualle. Rannikkokalastuksen kohteina ovat useat lajit kaikkia perinteisiä pyyntimuotoja ja aluksia käyttäen.

Satamien kannalta rannikkokalastuksen pyyntimuodot poikkeavat avomerikalastuksesta paitsi aluskokonsa, myös saaliiden selvästi pienemmissä volyymeissa. Kuitenkin kalastuksen tuotot saattavat moninkertaisen, jopa monikymmenkertaisen kilohinnan vuoksi olla silakkaan verrattavia.

Kalastuksen ajallinen kattavuus on kalastusmuodosta riippumatta ympärivuotinen, mutta sisältää monenlaisia jaksoja. Pyyntimuotojen reunaehdot, kuten lohenkalastuksen rahoitusajat, eri lajien vaihtelevat sesongit ja muut ohjaavat tekijät näkyvät satamissa aktiivisuuden muutoksina.

Säättekijät ovat toinen merkittävä, toimintaa säätelevä elementti. Ympäri vuoden toimivia satamia ei jääolosuhteista johtuen ole kuin muutama. Etelän satamat ovat eri tilanteessa kuin Perämeren tai Suomenlahden pohjukan ja kovina jäätalvina korostuu sen sataman asema, josta pääsee merelle. Suurimmat, jäissä kulkuun soveltuvat alukset joutuvat siirtymään sinne, missä kalastaminen on mahdollista, muiden joutuessa odottamaan parempia aikoja. Tämä on rannikoittemme erityispiirre ja asettaa omat vaatimuksensa yleisen ja myös satamakohtaisen toimintastrategien luomiselle.

Kalastusmatkojen kesto vaihtelee pyyntitavoittain. Silakan troolipyynnissä keskimääräinen pyyntimatkan pituus on selvityksen mukaan 15 tuntia, mutta etenkin suuremmat alukset, jotka kalastivat huomattavan osan saaliistaan kaukana kotisatamasta, kalastusmatka saattaa kestää 1 – 2 vuorokautta. Lohen avomeripyynnin aikataulun määrittävät tavallisesti säättekijät ja pyyntimatkojen pituus vaihtelee 1 – 7 vuorokauden välillä. Rannikkokalastuksessa pyyntimatkat ovat muutamien tuntien pituisia.

Muutokset kalakantojen tilassa ohjaavat myös kalasatamien käyttöä. Esimerkiksi Suomenlahden silakan pieni koko johti alueen troolarien siirtymiseen Selkämerelle elintarvikekalan pyyntiin ja sitten takaisin Viroon syntyneiden markkinoiden vuoksi. Toisaalta Perämereltä alukset siirtyivät Suomenlahdelle teollisuuskalan ja volyymin perässä. Näiden tilanteiden ennakoitavuus on vaikeaa, mutta otettava huomioon markkina-analyseissa ja kalankantojen tilan seurannassa.

3.3 Ammattikalastajien määrä

Ammattikalastajien määrä on vähentynyt viime vuosien aikana ja keski-ikä kasvanut. Kalastajat jaetaan kolmeen ryhmään kalastustulojen osuuden mukaan.

Ammattikalastajien määrä 27.05.1999 ja 04.09.2000 oli ammattikalastajarekisterin mukaan (kalatalousyksiköt):

tilanne		27.05.99	04.09.00
Ryhmä 1	> 30%	913 kpl	859 kpl
Ryhmä 2	15–30%	205 kpl	150 kpl
Ryhmä 3	< 15%	1 373 kpl	1 387 kpl
Merialue yhteensä		2 491 kpl	2 396 kpl

3.4 Kalastusalus

Suomessa ei ole tyypitettyjä kalastusaluksia, vaan alusrekisterin määritteet johtuvat kalastuksen kohteen mukaisesta luokituksesta (ks Kalastusaluukset ja EU).

Aluksia on pyyntitavoittain laaja kirjo alkaen pienestä soutuveneestä päättyen lähes neljänkymmenen metrin mittaisiin troolareihin. Lähes kaikilla aluksilla, jotka purkavat suuria kalamääriä, on oma nostolaite tai vastaava. Verkkoalukset ja rannikkokalastuksessa käytettävät veneet ovat keskimäärin vain kalastamista varten ja vaikka purkumäärät ovat pienet, tarvitaan satamassa tai laiturissa nostoapua mm. ankkureiden ja verkkosäkkien liikutteluun.

Kalastusalusrekisteriä ylläpidetään alueellisissa TE-keskuksissa ja alusten merikelpoisuudesta on säädetty erikseen. Katsastuksista vastaa puolestaan alueelliset Merenkulupiirit.

3.5 Tietoja alusmääristä

Kalastusaluukset 01.01.2000 (MMM)

Luokka	Lukumäärä	kW	kW/alus	BT	BT/alus
Pelagiset troolarit	207		256		47
Pohjatroolari	3		429		150
Passiivipyydysalukset	76		184		26
Pienimuotoinen rannikkokalastus	3 476		39		3

Kalastusaluukset luokiteltuina pituuden mukaan 01.01.2000

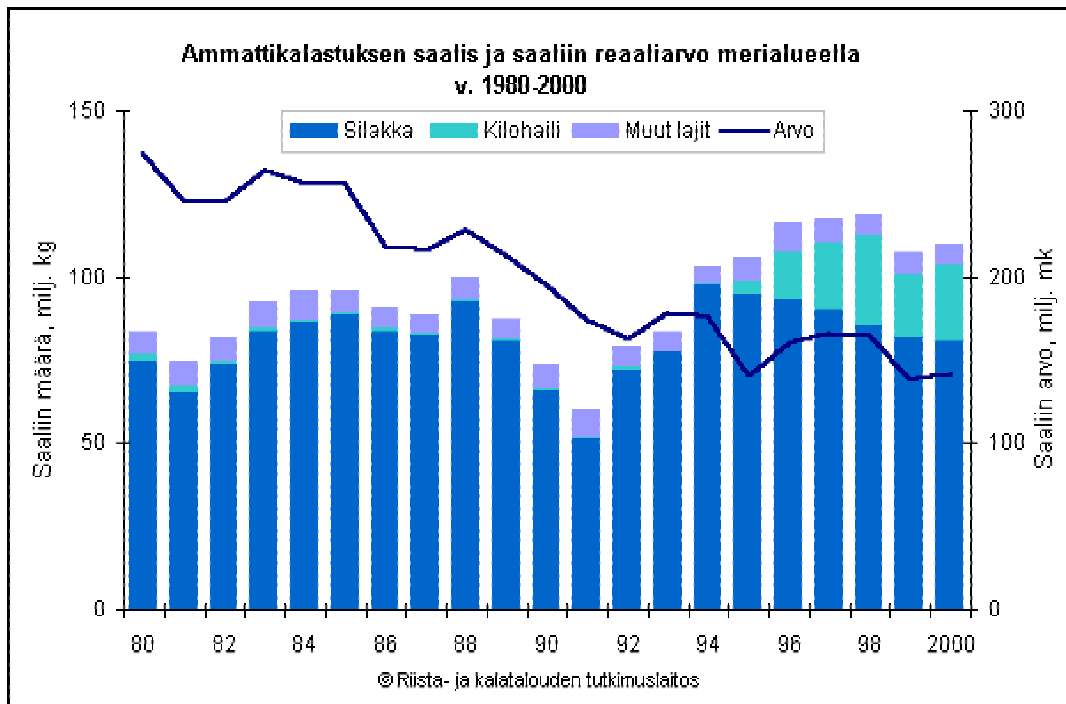
Veneet	
< 6 m	1 687 kpl
6-7,99 m	816 kpl
8-11,99 m	1 031 kpl
Yhteensä	3 762 kpl

Alukset	
12-20,99 m	179 kpl
21-27,99 m	39 kpl
>28 m	10 kpl
Yhteensä	228 kpl

Kalastusaluukset luokiteltuina iän mukaan 01.01.1998

Alukset, pelagiset troolarit (148 kpl)	Lohen avomerikalastus (32 kpl)	
1993 ja uudemmat	3 kpl	1 kpl
1988 – 92	20 kpl	4 kpl
1983 – 87	17 kpl	11 kpl
1978 – 82	25 kpl	3 kpl
1973 – 77	18 kpl	2 kpl
1972 ja vanhemmat	65 kpl	11 kpl

3.6 Tietoja saalismääristä

Ammattikalastajien saalis merialueittain vuonna 2000, 1000 kg. (lähde RKTL)

	Perämeri	Selkämeri, Merenkurkku	Saaristomeri, Ahvenanmeri	Suomenlahti	Eteläinen Itämeri	Yhteensä
Silakka	2479	54886	11363	11967	2	80697
Kilohaili	3	3561	2886	16663	21	23134
Turska	0	0	0	0	1817	1817
Kampela	0	13	36	10	21	81
Hauki	24	117	63	45	-	250
Muikku	95	1	0	0	-	96
Siika	476	438	205	57	-	1176
Lohi	81	42	83	111	274	591
Taimen	17	49	22	19	7	113
Kuore	71	262	6	1	-	340
Lahna	6	58	27	19	-	110
Särki	38	66	28	19	-	151
Made	20	59	15	18	-	112
Ahven	60	388	245	89	-	782
Kuha	2	69	250	129	-	450
Muut	45	72	17	5	-	141
Yhteensä	3418	60081	15248	29151	2143	110041

- Ei yhtään saalista
0 Saalis pienempi kuin 500 kg

4. Kalasatamien asemasta EU:n yhteisessä kalastuspolitiikassa

Kalatalouden rakennepolitiikka on osa Euroopan yhteisön yleistä rakenteellista kehittämistä, jolla pyritään tasaamaan eri alueiden välisiä taloudellisia ja kehityseroja. Uusi ohjelmakausi alkoi vuoden 2000 alusta ja päättyy vuonna 2006. (ohjelma täydellisenä www.mmm.fi)

Kalatalouden rakennepolitiikan tavoitteena on parantaa kalavarojen ja niiden hyödyntämisen välistä tasapainoa, yritysten kilpailukykyä, kalatuotteiden saatavuutta ja kehittää erityisesti niitä alueita, joilla kalataloudella on tärkeä merkitys. Rakennepolitiikassa korostetaan uudella ohjelmakaudella aiempaa enemmän ympäristönäkökohtien huomioimista, yhteistyötä ja yhteisiä hankkeita sekä tasapainoa kalavarojen ja kalastuslaivaston koon välillä. Kalatalouden rakennepolitiikan EU-rahoitus tulee kalatalouden ohjauksen rahoitusvälineestä (KOR). Lisäksi sitä rahoitetaan kansallisista julkisista varoista ja yksityisten yritysten varoista.

Kalasatamaverkosta ohjelmassa todetaan, että Suomessa on merialueella erittäin kattava kalasatamaverkosto. Kalastuspäiväkirjalla ilmoitettua saalista purettiin vuonna 1998 yli sataan kalasatamaan tai laituriin. Uudellamaalla ei kuitenkaan ole yhtään täysin ajanmukaista kalasatamaa. Muuallakin on puutteita esimerkiksi hygienialainsäädännön vaatimusten täyttämässä. Työoloja ja yleistä siisteyttä tulisi satamissa parantaa, ja niissä tulisi voida harjoittaa nykyistä enemmän myös kalan esikäsittelyä. Satamatilojen rakenteet eivät kuitenkaan tällä hetkellä kaikkialla täytä elintarvikekalan käsittelyn vaatimuksia.

Kaikkien rakennettujen satamien käyttöaste Suomessa ei ole riittävän suuri. Kolmeen satamaan (Hanko, Reposaaari ja Kaskinen) purettiin yli 10 miljoonaa kiloa kalaa vuonna 1998. Ammattikalastusta harjoitetaan usein pienin tuotantovolyymein ja maantieteellisesti laajalla alueella. Tästä syystä kiinteiden satamien rakentamiselle ei aina ole ollut taloudellisesti riittäviä perusteluja. Monet kalastajat purkavat saaliinsa muualla kuin kalasatamissa, usein omissa rannoissaan. Täydentäväksi ratkaisuksi kalasatamien rakentamiselle on suunniteltu kevyitä, siirrettäviä tukikohtia, jotka palvelevat muutamaa kalastajaa. Niistä ei kuitenkaan vielä ole saatu kovin paljon käytännön kokemuksia.

Edellisellä rakenneohjelmakaudella 1995 – 1999 hyväksytyillä hankkeilla parannettiin satamien hygieniaa kahdeksassa tapauksessa. Jäähilekoneita hankittiin 24 kappaletta pääosin sisävesille. Uutta kylmävarastotilaa on saatu aikaan 13 hankkeessa yhteensä noin 1 800 m³ ja muuta varastotilaa 15 hankkeessa noin 2 700 m³. Lisäksi hankkeilla parannettiin laitureita ja hankittiin käsittelylaitteita, vedenjakelupisteitä ja muita laitteita.

<p>KALASATAMAVERKOSTON KESKEISET RAKENTEELLISET ONGELMAT JA KEHITTÄMISTARPEET Saalis tuodaan maihin pienissä kalaerissä laajalle alueelle Suurimmissakin satamissa on puutteita varustuksessa, hygieniassa ja työoloissa</p>

4.1 Nykyisen rakenneohjelman täydennysosan tavoitteet kalasatamien kohdalla

Tavoitteena on varustaa ajanmukaisiksi ensisijaisesti olemassa olevat, valtakunnallisesti merkittävät satamat, joissa puretaan suuria määriä kalaa. Satamissa hygieniaolot saatetaan vastaamaan voimassaolevia vaatimuksia ja jäähuollon toimivuus varmistetaan. Työoloja kehitetään nykyaikaisiksi, jotta kalan esikäsittely voidaan tehdä tuotteen hyvän laadun takaavalla tavalla. Satamissa pyritään turvaamaan myös liikenne- ja tietoliikenneyhteyksien toimivuus. Alusten huoltoon liittyvät palvelut pyritään myös pitämään jatkuvasti asianmukaisina. Tavoitteena on lisäksi edistää kalasatamien yleistä kehitystä ja monipuolista elinkeinokalatalouteen liittyvää käyttöä.

Täydennysosan tavoitteet:

Varustetaan enintään 2 uutta kalasatamaa
Hygienen ja työolosuhteiden parantaminen
Satamien käytön tehostaminen ja monipuolistaminen
Silakan ja kilohailin maihin tuonnin keskittäminen entistä harvempiin satamiin

Tukea voidaan myöntää muun muassa elintarvikekalan käsittelyyn soveltuvien esikäsittelytilojen, varasto-, huolto- ym. tilojen sekä erilaisten laitteiden ja välineiden (esim. jäähuollon kaluston) hankintaan. Myös kalan käsittelytiloihin suoranaisesti liittyviä, saaliiden purkamiseen ja käsittelyyn tarvittavia rakenteita, esim. laitureiden parantamista olemassa olevissa satamissa voidaan tukea.

Satamat varustetaan palvelemaan ensisijaisesti ammattikalastuksen tarpeita, mutta tiloja voidaan lisäksi käyttää monipuolisesti myös mm. vesiviljelytuotteiden käsittelyyn tai matkailun tarpeisiin. Kalasatamien ulkopuolella tapahtuvaa kalan maihin tuontia pyritään keskittämään rannassa tai muualla sijaitseviin kalan vastaanottopisteisiin. Myös tietoliikenneyhteyksien kehittämistä ja kalastajien siirrettäviä tukikohtia voidaan tukea. Tuen myöntämistä harkittaessa erityistä huomiota kiinnitetään sataman riittävään käyttöasteeseen. Paikalliset erityisolot, kuten pitkät välimatkat, otetaan kuitenkin huomioon. Olemassa olevia satamia kehitettäessä tuen myöntäjä yhteistyössä satamien käyttäjien kanssa priorisoi hankkeet ja tuki pyritään keskittämään tärkeimpiin kohteisiin.

4.2 Käytettävät rahoitusosuudet

Hankkeet on pääosin tarkoitus toteuttaa kokonaan julkisin varoin. Toimenpiteessä käytettävät rahoitusosuudet määrittelee maa- ja metsätalousministeriö asetuksen 2792/1999 puitteissa tuen myöntämistä koskevan ohjeistuksen yhteydessä. Pääsääntöisesti käytetään seuraavia rahoitusosuuksia: julkinen tuki yhteensä 100 %, jossa KOR 50 % ja kansallinen osuus 50 %. Kansalliseen rahoitusosuuteen tulee yleensä sisältyä 10-50 % paikallista esim. kunnan rahoitusta. Tuen saajia ovat kunnat, muut viranomaiset, yhteisöt ja elinkeinonharjoittajat.

SEURANTAINDIKAATTORIT:**Toimi 1: Uusien satamien rakentaminen tai olemassa olevien laajentaminen**

m ²	laiturialaa
m ³	kylmävarastotila
m ³	jäähdyttämätön varastotila
kpl	kalankäsittelytilojen lukumäärä
kpl	jääkoneiden lukumäärä
kpl	vesipisteiden lukumäärä
kpl	polttoaineen jakelupisteiden lukumäärä
kg/vrk	hankittujen jääkoneiden kapasiteetti
kpl	muiden tilojen ja laitteiden lukumäärä
m ²	kalankäsittelytilaa

Toimi 2: Satamien nykyaikaistaminen

kpl	hygieniiaa parantaneiden satamien lukumäärä
kpl	ympäristökuormitusta vähentäneiden satamien lukumäärä
kpl	palveluita parantaneiden (laatu, teknologiset uudistukset) satamien lukumäärä

4.3 Ohjeellinen rahoitussuunnitelma

Kalasatamat kuuluvat ohjelman toimintalinjaan 3.

Toimintalinja/toimenpide	Rahoitustaulukko vuosiksi 2000 - 2006							Yksityinen Ahvenanmaa
	Kokonais- kustannus	Julkinen rahoitus yhteensä	miljoonaa euroa		Kansallinen julkinen osarahoitus Manner-Suomi	rahoitus	Yksityinen	
			Yhteisön osarahoitus KOR	Yhteensä				
Toimintalinja 1	5,00	5,00	2,50	2,50	2,25	0,25	0,00	
1.1 Alusten romuttaminen	5,00	5,00	2,50	2,50	2,25	0,25		
1.2 Alusten siirto	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
1.3 Yhteisyritykset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00		
Toimintalinja 2	20,54	8,20	3,00	5,20	4,65	0,55	12,34	
2.1 Alusten rakentaminen	6,84	2,73	1,00	1,73	1,52	0,21	4,11	
2.2 Alusten nykyaikaistaminen	13,70	5,47	2,00	3,47	3,13	0,34	8,23	
Toimintalinja 3	101,16	43,48	17,50	25,98	23,78	2,20	57,68	
3.1 Veden luonnonvarat	1,50	1,50	0,75	0,75	0,58	0,17	0,00	
3.2 Vesiviljely	22,20	8,20	3,00	5,20	4,21	0,99	14,00	
3.3 Kalasatamien tilat ja laitt.	8,00	8,00	4,00	4,00	3,80	0,20	0,00	
3.4 Jalostus ja tukkukauppa	62,26	23,08	8,75	14,33	13,49	0,84	39,18	
3.5 Sisävesi- ja talvikalastus	7,20	2,70	1,00	1,70	1,70	0,00	4,50	
Toimintalinja 4	18,10	17,50	8,50	9,00	7,65	1,35	0,60	
4.1 Pienim. rannikkokalastus	1,50	1,50	0,75	0,75	0,66	0,09		
4.2 Sosiaalis-tal. toimet	1,50	1,50	0,75	0,75	0,67	0,08		
4.3 Menekinedistäminen	6,45	6,20	3,00	3,20	2,69	0,51	0,25	
4.4 Ammattikunnan toimet	6,11	5,86	2,83	3,03	2,78	0,25	0,25	
4.5 Tilapäinen lopettaminen	0,34	0,34	0,17	0,17	0,00	0,17		
4.6 Pilottihankkeet ja -tutkim.	2,20	2,10	1,00	1,10	0,85	0,25	0,10	
Tekninen tuki	1,20	1,20	0,60	0,60	0,52	0,08	0,00	
Yhteensä	146,00	75,38	32,10	43,28	38,85	4,43	70,62	

4.4 Interventiosatamat

Asetuksella on määritelty rannikollamme olevat interventiosatamat, joissa kyseinen toimi voidaan toteuttaa. Perusasetuksessa tarkoitettua kalaerän markkinoilta vetämisestä eli interventiosta myönnettävää korvausta haetaan ja silakalle myönnettäviä korvauksia voidaan saada saaliista, joka on purettu seuraavissa satamissa:

○ Klamila	Virolahti	○ Laupunen	Kustavi
○ Kotka		○ Suukari	Uusikaupunki
○ Keihässalmi	Pyhtää	○ Vasikkari	Pori
○ Valko	Loviisa	○ Reposaari	Pori
○ Helsingin kalasatama		○ Kaskinen	
○ Hangon kalasatama		○ Bergö	Maalahti
○ Kasnäs	Dragsfjärd	○ Långskäret	Vaasa
○ Käldinge	Nauvo	○ Klobbskat	Mustasaari
○ Jurmo	Brändö	○ Mansikkakari	Himanka
○ Kumlinge		○ Rahja	Kalajoki
○ Hummelvik	Vårdö	○ Elävisluoto	Pyhäjoki
○ Hamnsundet	Saltvik	○ Riutunkari	Oulunsalo
○ Korrvik	Maarianhamina	○ Marjaniemi	Hailuoto
○ Käringsund	Eckerö	○ Kiviniemi	Haukipudas
○ Tuomarainen	Taivassalo		

4.5 Kalastuksen valvonta

Kalastusta säädellään monin eri tavoin tavoitteena turvata kalavarojen kestävä käyttö varovaisuusperiaatetta noudattaen. Kalastuksenvalvonta kuuluu osana kalavarojen säilyttämispolitiikkaan. Valvonta kohdistuu kaikkiin toimijoihin alkaen kalastajista ja päättyen kalan myyjiin.

EU:n yhteisen kalastuspolitiikan valvontavastuu on jäsenvaltioilla. Yhteisö ohjaa kalastuksen valvontaa säädöksillä, mutta toimivalta kalastuksen valvonnassa on jäsenvaltioilla. Euroopan komissio valvoo jäsenvaltioiden valvontajärjestelmien tehokkuutta. Yhteisö rahoittaa osaksi jäsenvaltioiden tekemiä valvontainvestointeja.

Kalastuksen valvonnan säädöksiin vaikuttavat myös alueellisissa kalastusjärjestöissä sovitut kalastussäännöt ja kansainväliset sopimukset. EU:n lainsäädännöksi ne tulevat neuvoston asetuksilla.

Kalastusta valvovat työvoima- ja elinkeinokeskusten kalatalousyksiköt, maa- ja metsätalousministeriö, rajavartiolaitos ja poliisi.

5. Aineiston tarkastelu

Selvityksen tarkoituksena on luoda pohja kalasatamien toiminnan mallille esittelemällä niihin vaikuttavia tekijöitä ja tuomalla lukuarvoja päätelmien taustaksi. Tilastojen tarkoituksena on ollut löytää linjoja kalastuksen volyymin ja saaliin purkupaikkojen välille. Data on saatu pääasiassa Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen keräämästä aineistosta. Materiaali ei ole täysin aukoton, eikä lukuja ole syytä tarkastella itseisarvoina, vaan lähinnä suuntaa antavina. Valitut tarkasteluvuodet antavat riittävän aikaperspektiivin ja niitä voidaan pitää vertailukelpoisina.

Virallisissa tilastoissa painottuvat ehkä aikaisemmasta raportointitavasta johtuen määrät, saaliin arvon tai toiminnan laadun jäädessä taustalle. Näistä asioista tämä raportti esittää perustellun käsityksen ilman virallista statistiikkaa ja nämä päätelmät on suhteutettava käsittelyn mukaisesti. On kuitenkin todettava, että pelkkien kilomäärien tarkastelu ei anna kaikilta osin riittävän kattavaa kuvaa sataman toiminnasta, ei ainakaan sen alueellisesta merkityksestä, mutta toimii kyllä pohjana mittakaavan hahmottamisessa. Tähän selvitykseen on haettu ja myös erikseen laskettu suuntaa antavia kalastuksen arvoa tarkastelevia lukuja.

5.1 Kalastus pyyntiruuduittain

Lähtökohta saaliille on vuosittain kalastettava kiintiö, joka koskee säädelyjä lajeja. Avomerellä kalastavat alukset on velvoitettu ilmoittamaan saaliinsa määrä ja laatu sekä purkupaikka omalla ilmoituksella TE-keskukselle. Ilmoitukseen merkitään myös pyyntiruutu, joka tarkoittaa erikseen määriteltä ruutua (ks. karttaliite). Merialueet jakaantuvat ICES osa-alueisiin ja edelleen ICES pyyntiruutuihin. Näin voidaan kalastusaktiiviteetti ja saalis kohdistaa alueellisesti. Tämä on myös pohjana tälle tarkastelulle.

Pyyntiruutujen ja kalasatamien suurilla kalamäärillä on selvä yhteys silakkasaaliisiin. Silakan osuus on lähes 80 prosenttia. Kalastus keskittyy selkeästi suurimpien purkusataman edustalla oleville pyyntiruuduille. Liitteenä grafiikka kalastusalueiden ja merkittävimpien kalasatamien yhteydestä.

5.2 Pyyntiruutujen ja satamien välinen yhteys

Etenkin silakan saalistaso on viime vuosina ollut varsin stabiili ja kilohailin saalistaso on noussut. Selkämeren merkitys kalastusalueena on kasvanut etenkin 90-luvun puolivälin jälkeen. Kalastuksen volyyymiin ohjaavasti vaikuttava tekijä on polttoaineiden voimakas hinnan nousu, joka on vaikuttanut etenkin silakan troolipyynnissä. Monet seikat yhdessä ovat vaikuttaneet alusten liikkeisiin kalastusalueiden (pyyntiruutujen) ja satamien välillä.

Saalisalueiden ja purkusatamien yhteydestä on vedettävissä seuraavanlaisia johtopäätöksiä: Kalastusalueet eivät ole merkittävästi muuttuneet viimeisen kymmenen vuoden aikana, vaikkakin lievää keskittymistä vuoden 1992 jälkeen on tapahtunut. Vaihtelut ovat kuitenkin suhteellisen pieniä.

Merkittävimmät muutokset ovat:

- Merenkurkussa ruutujen 22 ja 23 kohdalla suuntaus on ollut selkeästi aleneva vuodesta 1992 lähtien. Vuodesta 1998 vuoteen 2000 saalismäärä putosi n. 40 prosenttia.
- Selkämeren ruutujen kohdalla on nähtävissä lisääntynyt pyynti. Tilanne johtuu alusten siirtymisestä Suomenlahdelta suuremman silakan mukana. Muutoin heilahtelut ruutujen saalismäärien vaihteluissa johtunevat normaalista vuosittaisesta silakkaparvien liikkumisista. Poikkeus on ruutu 39, joka on kaukana Porin, Rauman ja Uudenkaupungin satamista. Todennäköisesti alentuneeseen pyyntiin on vaikuttanut kasvaneet polttoainekustannukset.
- Saaristomeren ruuduilla 47, 50, ja 51 on nähtävissä selkeä aleneva suuntaus. Tarkemmin ks. SAMPI - raportti.
- Suomenlahdella Hangon edustalla ruudusta 63 on muodostunut uusi merkittävä silakan ja kilohailin pyyntialue. Ruudun saalis on selvä lisäys alueen kalamääriin.

Pyyntiruutujen suhteellisen vakaa tilanne näkyy myös purkusatamien kohdalla. Keskittymistä on kuitenkin tapahtunut satamien kohdalla ja saalis puretaan useammin nk. suuriin satamiin. Silakka ja kilohaili puretaan lähimpään sopivaan satamaan, josta löytyy riittävä varustus tai se on hyvien kulkuyhteyksien päässä. Alus selvityksen mukaan noin 80 % silakka ja kilohailisaaliista kalastettiin korkeintaan 70 kilometrin etäisyydellä rannikosta vuonna 2000. Polttoainekulut ovat merkittävä osa aluksen menoista (25 % , SAKL 2001). Yhdistämällä kalastusalueet ja satamat tehokkaasti, polttoainekulut saadaan pienemmiksi.

Seuraavaan on valittu neljä troolaria, joiden kohdalla on verrattu pyyntialueen ja kotisataman yhteyttä vuonna 2000.

- **Troolari A, Kaskinen**
Troolari A kalasti yhteensä 11 kalastusruudun alueella. Saaliista suoraan satamasta länteen sijaitsevista kolmesta ruudusta (29,30 ja 31) saadun saaliin osuus oli 70,1 %.
- **Troolari B, Reposari, Pori**
B kalasti yhteensä kahdeksan kalastusruudun alueella. Saaliista kahdesta Reposarta sivuvavasta avomerikalastusruudusta (36 ja 41) saadun saaliin osuus oli 92,2 %.
- **Troolari C, Uusikaupunki**
C kalasti yhteensä kahdeksan kalastusruudun alueella. Saaliista neljästä Uudestakaupungista suoraan länteen sijaitsevista kalastusruuduista (44 (osuus n. 50%),45,46,47) saadun saaliin osuus oli 86,4 %.
- **Troolari D, Perämeren troolari**
Niin kutsuttuna Perämeren troolarina D eroaa kolmesta muusta troolarista siinä, että se käyttää vuodenkierron aikana useita satamia kalastuksensa tukikohtana. Kuitenkin sen yhteys kulloisenkin sataman ja läheisten pyyntiruutujen suhteen on vielä selvempi kuin yllä olevien kolmen suuremman troolarin.
- Klobbskat: saaliista 81.2 % ruudusta 22.
- Uusikaupunki: saaliista 100 % ruuduista 44,45 ja 46
- Hanko: saaliista 99,0 % ruuduista 60,61 ja 62

5.3 Pyyntialueiden välinen vertailu

Silakan ja kilohailin saaliin suuri määrällinen ylivoima suhteessa rannikolla tapahtuvan kalastuksen määrään antaa helposti vääristyneen kuvan eri kalastustapojen merkityksestä ja kalasatamien tarpeesta. Seuraavassa on laskettu kalastuksen arvo saalisruutuja vertaamalla. Ruudut on valittu rannikolta siten, että ne mahdollistavat suuntaa antavan vertailun kalalajien rahallisesta arvosta ja merkityksestä sekä läheisten kalasatamien suhteesta.

Silakkasaaliiden arvon määrittämisessä on käytetty RKTL:n silakalle laskemaa keskikilohintaa 0,77 markkaa (0,13 €). Kilohailin kohdalla on käytetty kerrointa 0,50 mk (0,08 €). Muiden lajien kohdalla käytetään RKTL:n tilastoimia keskihintoja vuodelta 2000. Saalismäärät ovat RKTL:n tilastosta Merialueen ammattikalastuksen saalis vuonna 2000.

5.3.1 Perämeri:

Hailuodon pohjoispuoli:

Rinnakkaiset vertailuruudut 6 (silakka) ja 7 (rannikkokalastus). Ruuduilta kalastettiin yhteensä silakkaa 407 928 kg, lohta 25 615 kg ja siikaa 72 900 kg. Saaliin arvot:

○ Silakka:	314 104 mk	52 828 €
○ Lohi:	526 889 mk	88 616 €
○ Siika:	1 262 628 mk	212 358 €

Pohjoisella Perämerellä siika ja lohi muodostavatkin arvoltaan kalastajien suurimman tulolähteen. Tämä on vaikuttanut myös alueen kalasatamien rakentamiseen. Monet ovat suhteellisen pieniä, mutta tarkoituksenmukaisia rannikkokalastukselle.

5.3.2 Keskinen Perämeri:

Ruutu 15 on 1 469 642 kilon saaliilla keskeinen Merenkurkun pohjoispuolinen silakanpyyntialue. Saalis puretaan lähes puoliksi Himangan ja Kalajoen Konikarvon satamiin. Ruutu on myös rannikkomme neljänneksi merkittävin siianpyyntiruutu, saalis 87 046 kiloa (6% silakkasaaliin määrästä). Saaliin arvot:

○ Silakka:	1 131 624 mk	190 325 €
○ Siika:	1 507 636 mk	253 566 €

Vaasan ja Oulun välinen alue on rannikkomme merkittävintä siian ja lohen kalastusalueita. Silakka nouseekin taloudelliselta arvoltaan merkitykselliseksi vasta Merenkurkusta etelään olevilla pyyntialueilla.

5.3.3 Selkämeri:

Ruutu 36 on maamme toiseksi suurin silakanpyyntiruutu Satakunnan edustalla, saalis 9 587 915 kiloa. Kilohailin saalis ruudulta oli 396 534 kiloa. Muiden kalojen pyynti oli yhteensä n.1300 kg. Ruutu 37 sijaitsee ruutu 36:n ja mantereiden välissä ja on monipuolisen rannikkokalastuksen kohteena. Saaliin arvot:

Ruutu 36:

○ Silakka:	7 382 694 mk	1 241 619 €
○ Kilohaili:	198 267 mk	33 346 €

Ruutu 37:

○ Silakka:	348 431 mk	56 601 €
○ Kilohaili:	197 217 mk	33 169 €

Alueen avomerikalastuksen (ruudut 36+37) arvo yhteensä 8 126 659 mk. (1 366 806 €)

Rannikkokalastus ruutu 37 (yli 1000 kg kalastetut lajit)

○ Kampela:	11 681 mk (5,25 mk/kg)	1 964 €(0,88 €)
○ Lohi:	319 822 mk (20,57 mk/kg)	53 790 €(3,46 €)
○ Taimen:	195 249 mk (17,59 mk/kg)	32 838 €(2,96 €)
○ Siika:	720 494 mk (17,32 mk/kg)	121 178 €(2,91 €)
○ Kuore:	333 298 mk (4,65 mk/kg)	56 056 €(0,78 €)
○ Lahna:	31 835 mk (3,35 mk/kg)	5 354 €(0,56 €)
○ Särki:	13 602 mk (0,71 mk/kg)	2 287 €(0,12 €)
○ Hauki:	108 832 mk (7,16 mk/kg)	18 304 €(1,20 €)
○ Ahven:	122 293 mk (5,70 mk/kg)	20 568 €(0,96 €)
○ Kuha:	143 648 mk (18,78 mk/kg)	24 159 €(3,16 €)
○ Made:	187 211 mk (9,68 mk/kg)	31 486 €(1,63 €)
Yhteensä:	2 187 965 mk	367 989 €

Selkämeri on Hangon edustan ohella keskeinen silakan pyyntialue ja se näkyy myös saaliin arvossa. Kuitenkin huomioitavaa on ruudun 37 lajeiltaan monipuolinen rannikkokalastus, jonka arvo sekin on miljoonaluokkaa. Tämä esimerkki on suhteellisen kuvaava Kaskisen ja Uudenkaupungin välisellä alueella sekä Hangon edustalla. Suomenlahden rannikolla saaliiden arvot muistuttavat enemmän Perämeren tilannetta.

5.3.4 Saaristomeri

Ruutu 51 on tyypillinen Saaristomeren pyyntialue. Ruudulla kalastetaan silakkaa sekä troolaamalla että rysillä. Ruutu on myös monipuolisen rannikkokalastuksen kohteena. Ruudun vaikutuspiirissä on monia kalan jatkojalostukseen keskittyneitä yrityksiä.

○ Silakka	2 403 614 kg	1 850 782 mk	311 219 €
-----------	--------------	--------------	-----------

Rannikkokalastuksen saalis (yli 1000 kg):

○ Kampela	1 067 kg	5 601 mk	942 €
○ Taimen	1 886 kg	33 174 mk	5 579 €
○ Siika	22 135 kg	383 378 mk	64 479 €
○ Lahna	9 354 kg	31 335 mk	5 270 €
○ Särki	12 367 kg	8 780 mk	1 476 €
○ Hauki	19 376 kg	147 257 mk	24 766 €
○ Ahven	111 618 kg	636 222 mk	107 004 €
○ Kuha	77 439 kg	1 454 304 mk	244 596 €
○ Made	5 592 kg	54 130 mk	9 104 €
Yhteensä	260 834 kg	2 754 181 mk	463 220 €

Ruudun rannikkokalastajat toimivat usein omista rannoista käsin ja toimittavat saaliinsa keräyspisteisiin, joista tukkurit hakevat sen. Saaristomeren kohdalla onkin huomioitava erityiset toimet kylmäketjun takaamiseksi (ks. Sampi-projekti).

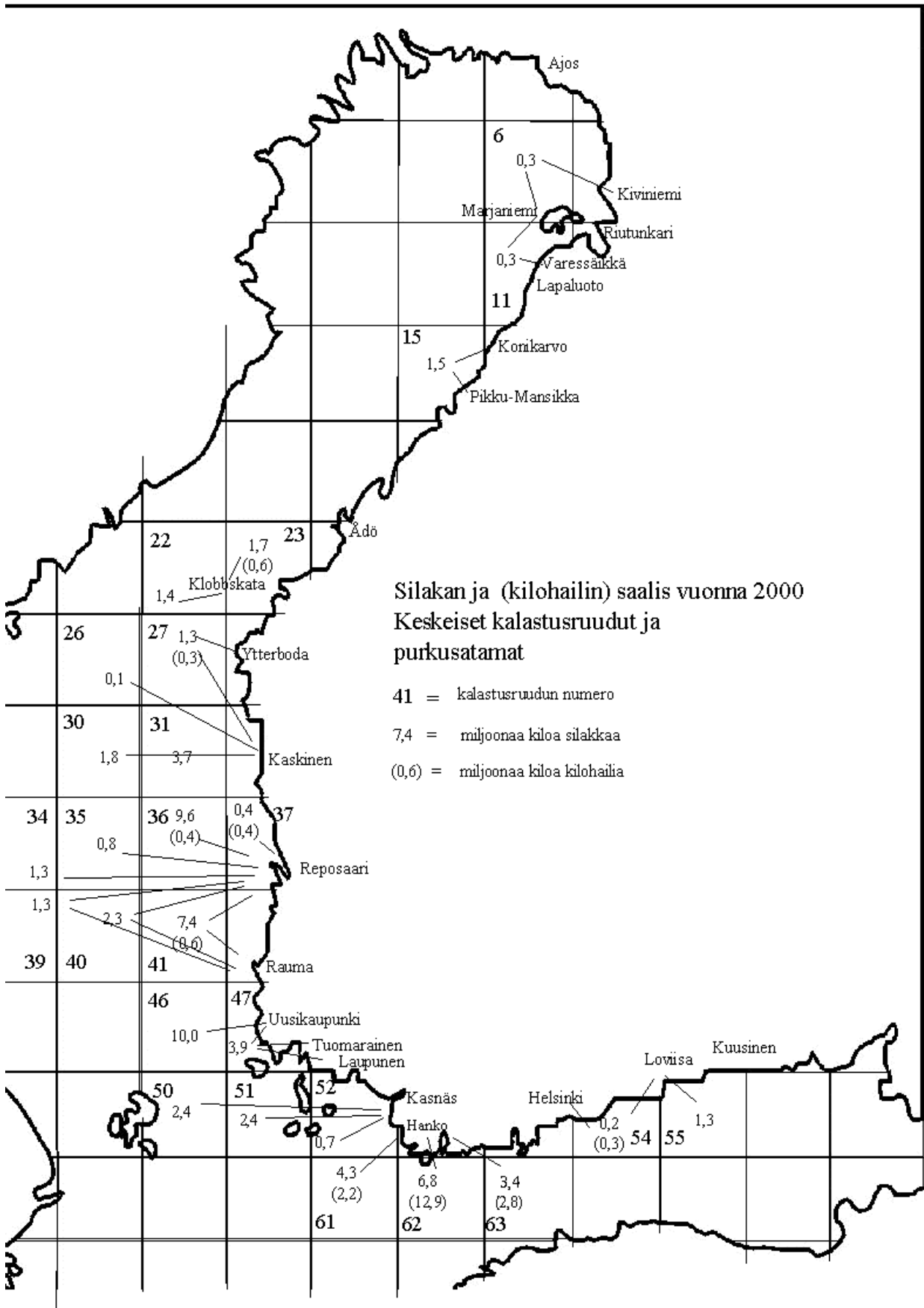
5.3.5 Itäinen Suomenlahti:

Ruutu 55 on itäisen Suomenlahden merkittävin silakan, kilohailin ja rannikkokalastuksen pyyntialue. Silakka- ja kilohailisaalis puretaan suurimmaksi osaksi Loviisan Valkoon, rannikkokalastajat käyttävät laajemmin pieniä rannikkosatamia ja omia rantojaan.

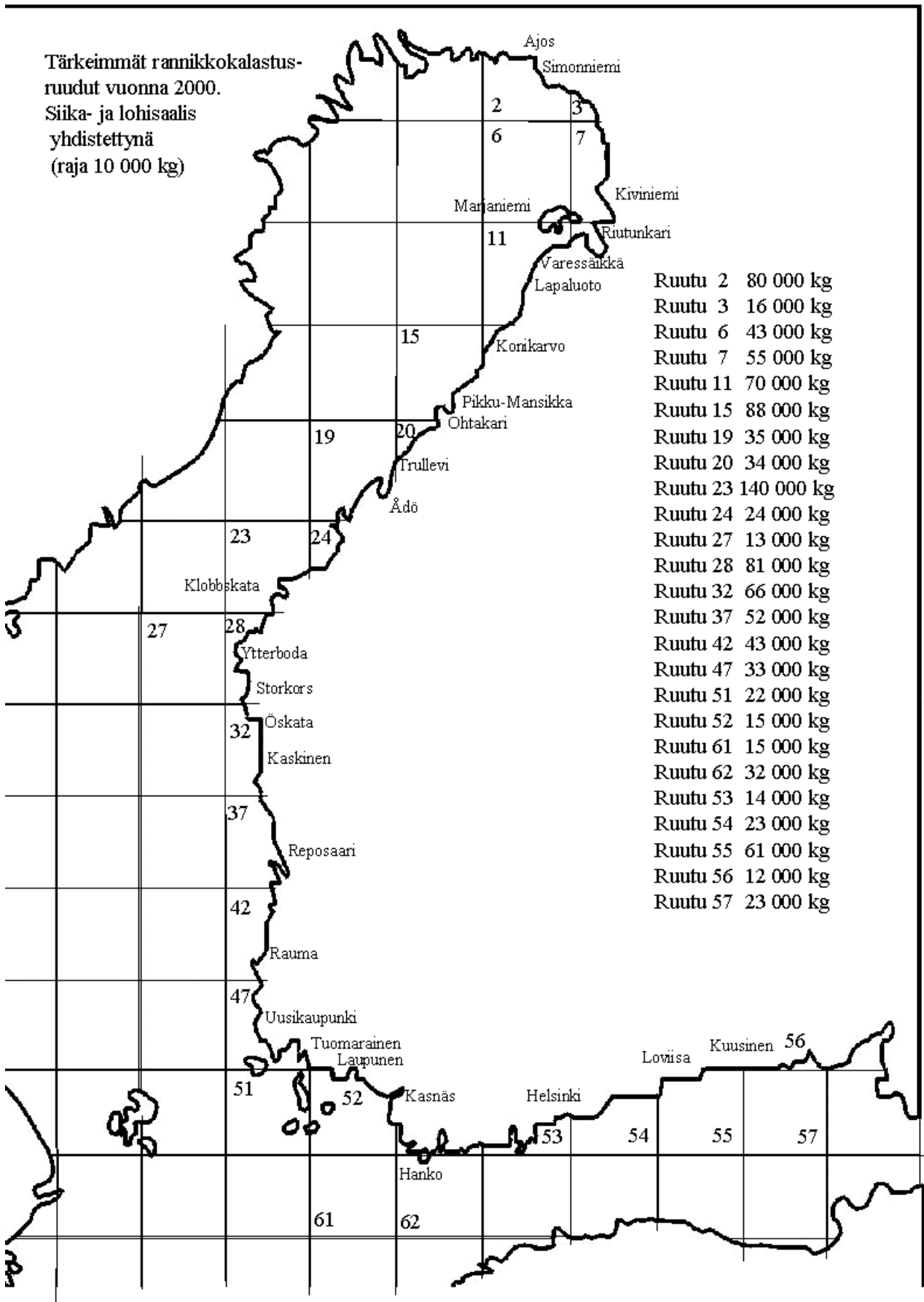
○ Silakka:	1 264 901 kg	973 973 mk	163 810 €
○ Kilohaili:	253 577 kg	126 788 mk	21 324 €
Yhteensä:	1 518 478 kg	1 100 761 mk	185 134 €
○ Lohi:	37 473 kg	770 819 mk	129 642 €
○ Taimen:	2 857 kg	50 254 mk	8 452 €
○ Siika:	23 803 kg	412 267 mk	69 338 €
○ Lahna:	3 780 kg	12 663 mk	2 129 €
○ Hauki:	12 075 kg	86 457 mk	14 541 €
○ Ahven:	17 565 kg	100 120 mk	16 838 €
○ Kuha:	30 022 kg	563 813 mk	94 826 €
○ Made:	3 000 kg	29 040 mk	4 884 €
Yhteensä:	130 575 kg	2 025 433 mk	340 653 €

Vajaan kymmenen prosentin saalisosuudella rannikkokalastus saavuttaa kaksinkertaisen rahallisen tuoton avomerikalastukseen nähden.

5.4 Tärkeimmät avomerikalastuksen pyyntiruudut kartalla

5.5 Merkittävimmät rannikkokalastusruudut

6. Satamien luokittelu

Kalasatamat on selvityksen perusteella jaettu neljään kategoriaan perustuen sataman merkitykseen saaliin määrään, kalastajien määrän ja arvoon sekä sataman laatuun. Luokittelussa on myös otettu huomioon satamaverkon kattavuus ja sen kehittäminen. On syytä huomata, että jaottelu perustuu tämän hetken tilanteeseen ja muutokset perusteissa saattavat vaikuttaa luokitukseen merkittävästi. Myöskään ei ole mahdollista aina arvioida satamien välillisiä vaikutuksia, jotka voisivat lisätä alueellista merkitystä.

6.1 Keskuskalasatamat (Sataman nimen perässä suluissa satamakohtaisen arvion järjestysnumero)

- satama, joka sijaitsee merkittävien kalastusalueiden läheisyydessä, on jo muotoutunut troolikalastuksen tukikohdaksi ja jossa on mahdollisuus käsitellä suuria kalamääriä
- sataman väyläsyvyys mahdollistaa suurten troolarien toiminnan
- keskuskalasatamalla on edellytykset kehittyä kaikkien kalastusmuotojen keskuksiksi
- satamien kehittämisessä huomioitava erityisesti myös rannikkokalastuksen tarpeet

Nämä satamat ovat (tarkemmat tiedot liitteessä):

1. Marjaniemen kalasatama	(8)	Hailuoto
2. Klobbskat fiskehamn	(19)	Mustasaari
3. Kaskisten kalasatama	(25)	Kaskinen
4. Reposaaaren kalasatama	(28)	Pori
5. Suukarin kalasatama	(31)	Uusikaupunki
6. Hangon troolisatama	(41)	Hanko
7. Loviisan troolisatama	(45)	Loviisa

6.2 Aluesatamat

- keskussatamien väliin muodostunut merkittävä, suhteellisten suurten saaliiden kalasatama, johon myös keskuskalasatamia käyttävät troolarit purkavat saaliitaan pyynnin kohdistuessa sataman lähialueille
- suurten saaliiden purkua kuitenkin tulevaisuudessa pitäisi ohjata keskuskalasatamiin
- edes teollisuuskalaa ei tulevaisuudessa pitäisi purkaa muualla kuin kalasatamissa, joissa on purkamiseen soveltuvat laitteet ja valvonta
- tässä luokassa ovat mukana myös merkittävät rannikkokalastuskeskukset
- tähän kategoriaan kuuluvat troolisatamat (purkupaikat), joissa purkumäärät ovat suhteellisen suuret ja joissa ei ole ollenkaan rannikkokalastusta

Nämä satamat ovat (tarkemmat tiedot liitteessä):

1. Ajoksen kalasatama (K)	(2)	Kemi
2. Kiviniemen kalasatama	(6)	Haukipudas
3. Riutunkarin kalasatama	(7)	Oulunsalo
4. Konikarvon kalasatama	(12)	Kalajoki
5. Pikku-Mansikan kalasatama	(13)	Himanka
6. Ådö centralfiskehamn	(17)	pietarsaari
7. Ytterbådans fiskehamn	(22)	Maalahti
8. Rauman kalasatama	(30)	Rauma
9. Laupusen kalasatama (yksityinen)	(33)	Kustavi

10. Tuomaraisen kalasatama	(34)	Taivassalo
11. Käldingen kalasatama (yksityinen)	(39)	Nauvo
12. Kasnäsin kalasatama	(40)	Dragsfjärd
13. Sommarön kalasatama (purkulaituri)	(42)	Tammisaari
14. Suomenlahden kalasatama	(44)	Helsinki
15. Kuusisen kalasatama K	(47)	Kotka

6.3 Paikallinen rannikkokalastussatama

- satamassa usein kalankäsittelyyn sopivat tilat, mutta kalamäärät eivät ole kovin suuria
- satamat sijaitsevat tasaisin etäisyyksin pitkällä rannikollamme täydentäen kalastuksen elintarvikeketjua
- ovat usein elintärkeitä tukikohtia paikallisille kalastajille, joilla ei ole mahdollisuutta pitkiin ajomatkoihin suurempiin satamiin
- soveltuvin osin kehittämisessä noudatetaan rannikkokalastussatamasta annettuja ohjeita turvaten laadukkaan elintarvikkeen kulku
- suunnitelmissa ja rahoituksessa tutkitaan satamien yhteistyön mahdollisuutta esim. TE-keskuskohtaisesti

Nämä satamat ovat (tarkemmat tiedot liitteessä):

1. Leton kalasatama	(1)	Tornio
2. Karsikon kalasatama	(3)	Simo
3. Simonniemen kalasatama	(4)	Simo
4. Vatungin kalasatama	(5)	Kuivaniemi
5. Lapaluodon kalasatama	(10)	Raahe
6. Ohtakari	(14)	Lohtaja
7. Mansikkakarun kalasatama	(15)	Lohtaja
8. Trullevin kalasatama	(16)	Kokkola
9. Brännskata fiskehamn	(18)	Uusikaarlepyy
10. Björköbyn kalasatama	(20)	Mustasaari
11. Sundomin kalasatama	(21)	Vaasa
12. Storkors fiskehamn	(23)	Korsnäs
13. Öskata fiskehamn	(24)	Närpiö
14. Krookan kalasatama	(27)	Merikarvia
15. Teersalon kalasatama	(35)	Velkua
16. Särkänsalmen kalasatama	(36)	Merimasku
17. Haapalanrannan kalasatama	(37)	Rymättylä
18. Keihässalmen kalasatama	(46)	Pyhtää

6.4 Muut kalasatamat

- satama, jossa aiemmin on purettu suhteellisen suuria troolisaaliita tai rannikkokalastussatama, josta pääosa kalastajista joko lopettanut tai siirtynyt muualle
- satamassa on usein edelleen perusvarustus
- satamien kuntoa seurataan vuosittaisilla tarkastuksilla ja niissä tehdään tarpeelliset kunnostustyöt, jotta satamat säilyttävät perusvalmiudet kohtuullisessa kunnossa

Nämä satamat ovat (tarkemmat tiedot liitteessä):

1. Varessäikän kalasatama	(9)	Siikajoki
2. Elävisluodon kalasatama	(11)	Pyhäjoki
3. Kasalan kalasatama	(26)	Merikarvia
4. Lankoorin kalasatama	(29)	Luvia
5. Vuosnaisten kalasatama	(32)	Kustavi
6. Granvik	(38)	Parainen
7. Inkoon kalasatama	(43)	Inkoo
8. Klamilan kalasatama	(48)	Virolahti

7. Ehdotuksia kalasatamien kehittämiseksi

7.1 Yleiset huomiot

Kuten luettelokin osoittaa, Suomessa on varsin kattava kalasatamaverkko. Kalastuksen kannalta tilannetta tarkastellen, voidaan todeta, että kalan purkupaikkoja, laitureita aallonmurtajineen on riittävästi ja satamista löytyy myös jonkinlainen varastohalli. Kuitenkin 80 - luvulla alkanut satamien kehittyminen on kokonaisuutena pysähtynyt ja suuressa osassa taantuminen heikon huollon johdosta on näkyvää. Vaikuttaa siltä, että kun Merenkululaitoksen suunnitelmat jäivät kesken ja kun niihin liittyvät tukimuodot loppuivat, loppui myös kuntien halu investoida.

Tyypillisimmillään tilanteesta kielivät pääsääntöisesti huonot kalasatamaan johtavat tiet. Satamaa rakennettaessa tai uusittaessa vain harvoin työhön kuului tien päällystäminen, eikä sitä ole myöhemminkään tehty. Nämä seikat ovat rakennusvaiheen jälkeen siirtyneet tavallisesti satamaa hallinnoivan kunnan vastuulle ja kustannusten pelossa jääneet toteuttamatta. Tilanne on ristiriidassa useassa satamassa liikenteen määrän tai sen kehityksen kanssa. Raskasliikenteen kuten teollisuuskalan kuljetusten, kylmäkuljetusten ja polttoainehuollon vaatimukset ovat toiset, kuin satamateiden keskimääräinen kunto.

Pahimmat yleiset ongelmat varustelussa ovat riittävien varasto- ja pakastustilojen puute, vajaatehoiset nostolaitteet ja alhainen hygieniataso, mikä ei vastaa nykyisiä määräyksiä eikä käsitystä elintarvikkeen käsittelystä ja varastoinnista. Yleisesti koko sataman suunnittelu toiminnan kannalta tarkasteltuna on puutteellista ja sataman laatu vaikuttaa suoraan myös kalastuksen laatuun.

Käyttäjien ensisijainen toive on haastattelujen mukaan riittävä ja turvattu jään saanti. Osasta satamia löytyy laitteita, mutta ne ovat ikääntyneitä tai kapasiteetiltaan väärin mitoitettuja. Toinen yhteinen tarve kohdistui riittäviin varastotiloihin ja yleisen ergonomian sekä hygienian parantamiseen.

Satamia hallinnoivat kunnat haluavat yleisesti eroon sataman hoidosta. Kunnat tarkastelevat asiaa yksipuolisesti kulujen suhteen ja asenne kaikkeen kehittämiseen on negatiivinen. Ulkopuolisen rahoituksen päätyttyä, päättyy myös kunnan kiinnostus. Satamaa käsitellään menoeränä, ei investointina. Suhtautumiseen on vaikuttanut keskeisesti myös 1990-luvulla tapahtunut yleinen kuntatalouden kiristyminen. Tilanteeseen voi myös vaikuttaa puutteelliset tiedot kuntien mahdollisuuksista hakea ja saada avustuksia kehittämiseen, sekä puutteellinen vastuukysymysten määrittely.

Selvityksen antamat yleislinjat kertovat myös, että edellisten lisäksi satamiin johtavat tiet ovat heikon yleiskunnon lisäksi myös huonosti merkittäviä. Tämä kieli edelleen kuntien suhtautumisesta kalasatamiin, ehkä myös kalastukseen yleensä. Hyvin harvassa paikassa on toimiva hoito järjestyssääntöineen. Sataman hoitajaa tai talonmiestä ei useinkaan ole, vaan käyttäjät joutuvat omaehtoisesti huolehtimaan yleisestä järjestyksestä, mikä ilman ohjeistusta on vaihtelevaa, mutta kuitenkin yleiseen tilanteeseen suhteutettuna taso on varsin hyvä.

Kalastamien perusvarustuksesta puuttuu myös pääsääntöisesti alusten huoltoon liittyvät rakenteet. Näitä ovat telakat, jotka palvelevat suurempien alusten katsastuksia ja huoltoa, sekä kunnolliset pienempien alusten nostoluiskat.

7.2 Kalasatamien ohjelmallinen kehittäminen

Nykytilanteessa, jossa koko elinkeino keskittyy ja ohjautuu ammattimaisemmaksi ja kuluttajalähtöisemmäksi toiminnaksi, kohdistuu kalasatamille aikaisempaa monitahoisempia vaatimuksia. Pelkkä laituripaikka ei riitä, vaan saalis on kyettävä ohjaamaan niin määräysten kuin markkinoidenkin ehdoilla aluksesta käyttöön. Kalan kuljettamisesta, käsittelystä ja varastoimisesta on selvät määräykset, mutta satamista määrittelyn asteella ei vastaavia ole. Tulevan kehittämisen kannalta olisikin eduksi, että kalasatamat käyttötarkoituksen mukaan sisältäisivät näiden mukaan sovelletun ohjeellisen varustuksen.

Varustuksen lisäksi toiminnan laadusta tulisi säätää omat ohjeensa. Pelkkien rakenteiden korjaaminen ei riitä, jos käyttösuunnitelmaa ja siitä vastuussa olevaa tahoa ei ole.

Perusasetelmaan ei Kalatalouden rakenneohjelmassa ole toimivaa kokonaisratkaisua. Ohjelma antaa puitteet toimia, mutta ei yksiselitteisesti ohjaa käyttöä. Tämän selvityksen perusteella voidaan todeta, että pikaisesti tulisi laatia erityinen kalasatamaohjelma, jossa tavoitteeksi asetetaan ylläpidettävän satamaverkon laajuus, käytön mukainen varustus ja hoitovelvoitteet. Myös kuntien informointi ja perehdyttäminen kalastuspoliittisiin päämääriin ja rakenneohjelman mahdollisuuksiin tulisi huomioida aikaisempaa paremmin.

7.3 Kalasatamien kehittämissitykset

Kalasadaman tulisi olla siellä, missä kalastetaan ja kalaa saadaan. Tähän perustotuuteen vedoten tulevaisuudessa olisi tarkoituksenmukaista keskittyä tärkeiden pyyntialueiden läheisyydessä olevien satamien edelleen kehittämiseen. Jokaista kalan purkupaikkaa ei ole tarkoituksenmukaista varustaa kattavasti, vaan varat tulisi ohjata sinne, missä voidaan ennustaa saalistaso tai sen muutokset, ja jossa on toimijoita.

Kalasadamien kehittämisessä olisikin huomioitava saalismäärien lisäksi myös saaliin arvo. Rannikkokalastajat tuottavat merkittävän osan maamme elintarvikekalasta. Kalasadamien kehittämisen olisikin osaltaan turvattava laadukkaan elintarvikkeen kulku kalastajalta kuluttajalle. Erityisesti kalasadamien kehittäminen tästä näkökulmasta siellä, missä ei luonnollista kehittymistä tapahdu suurten silakanpurkusatamien kehittelyn myötä.

Pohjoisella Perämerellä siika ja lohi muodostavatkin arvoltaan kalastajien suurimman tulolähteen. Tämä on vaikuttanut myös alueen kalasatamien rakentamiseen. Monet ovat suhteellisen pieniä, mutta tarkoituksenmukaisia rannikkokalastukselle. Satamien kehittäminen vaatii kuitenkin hygieniatason uudistamista, samoin keskenjäätöiden suunnitelmien saattamista voimaan mm. varastorakennusten ja pakastamoiden suhteen. Myös toimintakuntoisen ja teholtaan riittävän jääkoneen varmistaminen satamiin pitäisi turvata. Tässä suhteessa kannattaa tutkia mahdollisuuksia satamien yhteistoimintaan tukirahojen hakemisessa ja kehittämissuunnitelmien teossa.

Hoitoon liittyvät kustannukset vaihtelevat huomattavasti ja perustuvat vaihteleviin kriteereihin. Nämä olisi syytä yhdenmukaistaa esimerkiksi luokittelun pohjalta. Yleensäkin tulisi pyrkiä ainakin merkittävimpien satamien kohdalla tilanteeseen, jossa käyttäjä tietää sataman palvelun tason ja kustannukset, hallitsija vastuunsa ja viranomaiset sataman toiminnan laadun.

Satamien luokittelu toiminnan ja sen kehittämisen suhteen on moninaisten lähtökohtien vuoksi vaikeaa, mutta yleiset linjat keskeisten perusteiden mukaan voisivat olla seuraavanlaisia.

7.3.1 Troolarisatamien kehittäminen

Keskuskalasatamille tulisi luoda mahdollisuus kehittyä tai jatkaa täyden palvelun yksiköinä. Tässä esitetyt kehittämissuunnitelmat koskevatkin erityisesti keskuskalasatamien tulevaisuutta. Näiden satamien kehittämisessä seurataan alalla tapahtuvaa kehitystä ja toimivat ratkaisut muualta, erityisesti Tanskasta ja Ruotsista, on otettava käyttöön kehittämisessä. Tämä mahdollistaa tulevaisuudessa laajemman yhteisen satamakäytännön, samoin kalastuslaivaston yhdenmukaisen kehittämisen ja kalastuslaitosten satamakäytön. Seuraavassa eriteltyjä kehittämissuunnitelmien kohteita.

- Suuret saalismäärät edellyttävät merkittäviä investointeja kylmäketjun turvaamiseksi. Tämä koskee kaikkien kalalajien kuljetuksen turvaamista (kalankäsittelyhalli, kylmiöt ja pakastustilat). Myös kalasatamaan johtavan tien on oltava suurten ja nykyaikaisten kylmäautojen vaivattomasti kuljettava.
- Kalasataman palvelut mahdollistavat jatkojalostuksen suuntaamisen joko itse satamaan tai sen lähialueelle. Sataman suunnittelussa on otettava huomioon mahdollinen jalostuslaitoksen tai -laitosten sijainti siten, että rakenteilla ei vaikeuteta laitoksen tarvitseman kalan vaivatonta siirtymistä purkupaikalta halliin.
- Lajitteluvarustelun kannalta on merkittävää, mikä suunta valitaan tulevaisuudessa troolariemme uusimisessa. Jos suuntaus kohdistuu RSW-alueeseen ilman omaa lajittelua, niin keskuskalasatamiin rakennettavat suuret lajittelukoneet troolareiden yhteiskäyttöön tulevat ajankohtaiseksi. Tällä hetkellä satamien kehittämisessä on huomioitava tämän vaihtoehdon edellyttämä varaus. Vaihtoehdon valinta vaikuttaa myös, minkälaiset purkulaitteet satamiin on rakennettava.
- Tutkitaan yhtenäisen punnitus- ja lajittelustandardijärjestelmän luomisen mahdollisuudet.
- Jokaiseen keskuskalasatamaan turvataan teholtaan riittävä ja kalastajien kannalta helppokäyttöinen jääasema. Troolareiden lisäksi turvattava myös rannikkokalastajien tarpeet.

- Purkulaiturit varustetaan riittävin nostimin. Tämä koskee sekä troolarilaituria että rannikkokalastajien käyttämää purkupaikkaa. Purkupaikoilta kalansäilytystiloihin johtavan tien kunto on oltava sellainen, että sähkökäyttöisten trukkien käyttö saaliin siirrossa on vaivatonta
- Satamat varustetaan riittävin sähkö- ja vesipistein, joiden käyttö tehdään kalastajille mahdollisimman vaivattomaksi (esim. Reposaaren mallin mukainen omalla GSM-puhelimella avautuva sähköpiste, jossa puhelin toimii myös automaattisena laskurina). Satamien laitureilla on oltava riittävästi painevesipisteitä ja viemärointi alueen puhdistamiseksi.
- Satamat varustetaan riittäväillä tietoliikenneyhteyksillä.
- Keskuskalasadamat ovat kalastuksen näyteikkuna suurelle yleisölle. Turistivirrat kalasatamiin osoittavat, että ihmiset ovat kiinnostuneita satamien toiminnoista. Tämän takia satamien pitää olla rakennettu siten, että ne antavat kalastuksesta ja kalasta elintarvikkeena myönteisen ja laadukkaan kuvan.
- Turisteille tarkoitettut palvelut olisikin sisällytettävä luonnollisena osana keskuskalasadamien kehittämiseen. Näitä palveluja ovat mm. tietotaulut, tuoreen kalan myyntipisteet ja mahdolliset ravintola- ja kahvilapalvelut. Satamien liikenne- ja muut liikkumiseen liittyvät ratkaisut on tehtävä siten, että turistit voivat helposti, mutta ei satamatoimintoja häiriten, tutustua kalastukseen.
- Satamien yleiseen järjestykseen ja siisteyteen tulee kiinnittää erityistä painoa turistit huomioiden. Tämä vaatii myös, että kalastajat toimissaan huomioivat suuren yleisön kiinnostuksen.
- Jätehuollossa huomioitava ympäristölainsäädäntö ja sataman merkitys kalastuksen myönteisen mielikuvan rakentumisessa. Jätepisteiden on oltava riittävän syrjässä ja siisti. Jätehuollossa huomioidaan erityisesti kierrätyksen säännöt ja ongelmajätteiden (öljy) oikea käsittely.
- Kalan purkutapa vaikuttaa suuresti, minkälaisen kuvan satama antaa. Purkulaitteiden uudistamisessa olisikin tehokkuuden lisäksi huomioitava, miten se lisää hygieniää ja vähentää hajuhaittoja satamassa. Tällä hetkellä on tarkoituksen mukaista pyrkiä siirtymään kauhalla tapahtuvasta teollisuuskalan purkamisesta suljetumpaan purkutapaan, esim. imupurkamiseen. Teollisuuskala on yleisesti käsiteltävä kalasatamassa siten, että se ei anna suurelle yleisölle väärää kuvaa kalasta laadukkaana elintarvikkeena.
- Troolareissa lajiteltu elintarvikekala puretaan pääosin troolarin omalla nosturilla muovisissa konteissa laitureille.
- Kalakonttien pitää olla kannellisia, että lokeille ei ole tarjolla ateriaa satamassa. Avoimista teräskonteista on syytä luopua kokonaan. Satamiin rakennetaan laatikoiden pesulinjat sekä riittävästi laatikkovarastotilaa.
- Riittävä varastotila mahdollistaa sataman hyvän ulkoisen järjestyksen.

- Keskuskalasadamaverkoston yhteyteen suunnitellaan tarpeellinen määrä trolareiden korjaukseen ja huoltoon soveltuvia telakoita. Pienemmille kalastusveneille rakennetaan jokaiseen huolto- ja vesillelaskuluiska riittävän vetolaittein.
- Kalasatamiin johtavat väylät tarkastetaan merkinnän ja syvyyden suhteen yhteistoiminnassa Merenkulkulaitoksen kanssa.

7.3.2 Rannikkokalastuksen satamien kehittäminen

Rannikkokalastus tuottaa suuren osan maamme elintarvikekalasta. Satamien kehittämisessä tämä tuleekin ottaa erityisesti huomioon. Keskeisenä tavoitteena on kylmäketjun katkeamattomuuden turvaaminen kalastajalta kuluttajalle.

- Nämä satamat ovat merkittäviä elintarvikekalan purkupaikkoja, joten varustelussa on huomioitava erityisesti kalan sujuva kulku pisteestä toiseen, kylmäketju ja oikea käsittely.
- Jokaiseen satamaan on turvattava riittävän tehokas jääntekokone. Kone on sijoitettava siten, että jään siirto veneisiin sujuu vaivattomasti esim. trukilla.
- Satamissa on jo nyt kalankäsittelyhalli , jossa yleensä on myös kalan lyhytaikaiseen varastointiin sopiva kylmiö. Hallit on kuitenkin uusittava vastaamaan nykyisiä hygieniasäädöksiä. Samassa yhteydessä tarkastetaan, että rakennuksen sosiaalitulat ovat riittävät. Kaikki hallit on varustettava pakastimella.
- Purkulaiturit varustetaan riittävän tehokkaalla ja ulottuvalla nosturilla. Nosturia tarvitaan erityisesti kalastajien välineiden (mm. verkkopussien) siirtoon. Purkulaiturin ja kalankäsittelyhallin välinen kenttä asfaltoidaan. Jokaiseen satamaan hankitaan sähkökäyttöinen trucki.
- Satamiin rakennetaan riittävästi varastotilaa kalastajien käyttöön. Jokaiseen satamaan rakennetaan huolto- ja vesillelaskuluiska riittävän vetolaittein.
- Myös näissä satamissa on huomioitava turismin vaatimukset. Mahdollisuuksien mukaan on pyrittävä järjestämään kalanmyynti satamassa. Erilaisen pienimuotoisen (esim. savustuksen) jatkojalostuksen ohjaaminen näihin satamiin. Kalasataman järjestyksessä ja siisteydessä on huomioitava, että se antaa kalasta ja kalan käsittelystä elintarvikkeena myönteisen ja laadukkaan kuvan suurelle yleisölle.
- Satamaan johtavat tiet rakennetaan sellaisiksi, että kylmäkuljetusautojen vaivaton kulku satamaan on mahdollista. Opastuksen on palveltava myös satamavierailijoita.
- Satamat varustetaan riittäväillä tietoliikenneyhteyksillä.

8. Yhteenveto

Kalasadamaselvityksellä on tarkoitus luoda ajan tasalla oleva kuva kalasatamien tilasta ja käytöstä, sekä mallit kalasatamien käytöstä. Erilaisia kalasatamia on rannikolla varsin tiheässä ja kalaa purettiin vuonna 2000 yli sataan laituriin, mutta varustetaso sekä yleinen toimivuus vaihtelevat suuresti. Vain pientä osaa näistä kalan purkupaikoista voidaan nimittää kalasatamaksi. Tähän raporttiin koottiin tiedot aktiivisista (48 kpl) kalasatamista.

Työn kulku on jaettu kolmeen osaan. Ensiksi on selvitetty alueellisista TE – keskuksista saalisilmoitusten mukaiset kalan purkupaikat ja määrät, sekä on tutustuttu kalasatamia koskeviin määräyksiin. Toisessa osassa tutustuttu yleisessä käytössä oleviin purkupaikkoihin. Paikan päällä on selvitetty varuste-, ja hygieniataso ennalta sovittujen kriteerien pohjalta. Kolmas kokonaisuus muodostuu perustietojen analysoinnista ja ehdotuksista satamien toiminnan ja varustuksen kehittämiseksi.

Kalasadamien arvostus kunnissa on pääsääntöisesti heikko. Niiden katsotaan aiheuttavan kustannuksia, joista haluttaisiin päästä eroon. Tämä näkyy erityisesti satamien hoidossa ja kehittämisessä. Vuodesta 1995 Suomessa on sovellettu Euroopan Unionin yhteistä kalastuspolitiikkaa, eikä valtion talousarviossa ole enää ko. kalasatama-avustusta. EU:n lainsäädäntö ja yhteisön kalatalousrahasto (KOR) mahdollistavat nykyään valtion ja EU:n tukien myöntämisen olemassa olevien satamien kehittämiseen ja tietyin rajauksin myös uusien rakentamiseen. Kunnat ovat kuitenkin edelleen avainasemassa rahoitusten hakijana ja ylläpidosta haltijana vastaavana tahona.

Tässä selvityksessä luokitellaan satamat viiteen kategoriaan perustuen sataman merkitykseen saaliin määrään ja arvoon, kalastajien määrään sekä sataman laatuun. Luokittelussa on myös otettu huomioon satamaverkon kattavuus ja sen kehittäminen. Luokkien huomioimiseksi tai kehittämiseksi tehdään esitykset ja samalla luodaan runko eritasoisen kalasatamaverkon muodostamiselle alkaen paikallisista ja päätyen keskuskalasatamiin.

Pahimmat yleiset kalasadamien ongelmat ovat varustelussa ja siinä riittävien varasto- ja pakastustilojen puute, vajaatehoiset nostolaitteet ja alhainen hygieniataso, mikä ei vastaa nykyisiä määräyksiä eikä käsitystä elintarvikkeen käsittelystä ja varastoinnista. Yleisesti koko sataman suunnittelu toiminnan kannalta tarkasteltuna on puutteellista ja sataman laatu vaikuttaa jo suoraan kalastuksen laatuun ja kehitysmahdollisuuksiin.

Käyttäjien ensisijainen toive on haastattelujen mukaan riittävä ja turvattu jään saanti. Osassa satamia on laitteita, mutta ne ovat ikääntyneitä tai kapasiteetiltaan väärin mitoitettuja. Toinen yhteinen tarve kohdistui riittäviin varastotiloihin ja yleisen ergonomian sekä hygienian parantamiseen.

Selvityksen on toteuttanut Paapuuri Oy yhteistyössä Suomen Ammattikalastajaliitto ry:n kanssa. Työryhmänä on toiminut Markku Saiha / Paapuuri Oy, Martti Suuriniemi / Paapuuri Oy, Auvo Nieminen / Paapuuri Oy ja Kim Jordas. Tilastotieto on Riista ja kalatalouden toimittamaa.

9. Liitteet

9.1 Satamakohtaiset arviot

Arvion perusteet: Satamat ovat jaettu viiteen kategoriaan, joka ilmoitetaan satama-arvion yhteydessä seuraavasti:

Keskuskalasadatama

- satama, joka sijaitsee merkittävien kalastusalueiden läheisyydessä, on jo muotoutunut merkittäväksi kalastajien tukikohdaksi ja jossa on mahdollisuus käsitellä suuria kalamääriä
- sataman väyläsyvyys mahdollistaa suurten troolarien toiminnan
- keskuskalasadatamalla on edellytykset kehittyä kaikkien kalastusmuotojen keskuksiksi
- satamat toimivat satamaverkon esimerkkeinä

Aluesatama

- keskussatamien väliin muodostunut merkittävä suhteellisten suurten saaliiden käsittelyyn pystyvä kalasadatama, johon myös keskuskalasadatamia käyttävät troolarit purkavat saaliitaan pyynnin kohdistuessa sataman lähialueille
- satamassa usein myös merkittävää rannikkokalastusta
- tähän kategoriaan kuuluvat myös troolarisatamat, joissa purkumäärät eivät ole suuria ja joissa ei ole ollenkaan rannikkokalastusta

Paikallinen rannikkokalastussatama

- kalasadatama, jossa monet kalastajat purkavat ja käsittelevät elintarvikekalaa
- satamassa tähän toimintaan sopivat tilat
- tähän kategoriaan kuuluvat myös satamat, joissa selvityksen tekijät näkevät tulevaisuudessa kehittämismahdollisuuksia sataman sijainnista, väyläsyvyydestä, kalastusalueista jne. johtuen, merkintä: (K)
- rajoitettu määrä paikallisia kalastajia, joille satama on merkityksellinen
- satamassa usein kalankäsittelyyn sopivat tilat, mutta kalamäärät eivät ole kovin suuria

Muu kalasadatama

- satama, jossa joskus purettu suhteellisen suuria troolisaaliita tai rannikkokalastussatama, josta pääosa kalastajista joko lopettanut tai siirtynyt muualle
- satamassa usein edelleen kalankäsittelytilat

Luokiteltuja satamia on yhteensä 48 kpl.

1. LETON KALASATAMA

Luokitus:	Paikallinen rannikkokalastussatama
Kunta:	TORNIO
Hallinta:	TORNION KAUPUNKI, Tekninen keskus/puistot
Osoite:	Verkkotehtaankatu 8, 95420 Tornio
Ajallinen käyttö:	5 kk

Arvio: Perämeren pohjukan siian ja lohen kalastajien tukikohta.

- Palvelee maamme rannikon pohjoisimpana satamana Perämeren paikallisia siian ja lohen kalastajia.
- Satama syytä pitää toimintakuntoisena ja hygieniatasoltaan elintarvikekalan maihantuontipaikkana. Ei kuitenkaan edellytä suurempaa kehittämistä.
- Satamaa käyttää 10 paikallista kalastajaa.
- Satama noudattaa Perämeren kalasatamien peruskaavaa. Satama sijaitsee 14 km Tornion keskustasta ja noin 10 km kalastusalueista (pyyntiruutu 2). Röytän satamaan johtaa hyvä asfalttite, siitä eteenpäin kalasatamaan johtava tie (2 km) on huonokuntoinen hiekkatie.
- Satamassa on normaali kalankäsittelyhalli, jossa on kylmähuone ja jääntekokone sekä kylmävarasto. Kenttä on asfaltoitu. Satamassa on saatavissa sähköä, makeaa vettä ja viemärointi on yhdistetty haja-asutusalueen yhteyteen.
- Tornion kaupungilla ei ole suunnitelmia sataman kehittämiseksi.

Kommentti: Käynnin yhteydessä satama vaikutti pieneltä ja kuolleelta. Satamassa tilaa mm. varastorakennuksille riittävästi.

2. AJOS

Luokitus:	Aluesatama (K)
Kunta:	KEMI
Hallinta:	KEMIN SATAMALAITOS
Osoite:	Sama
Ajallinen käyttö:	7,5 kk (huhti-joulu)

Arvio: Avomerisatama, joka vaatisi merkittäviä kehittämistoimia.

- Ajoksen kalasatama sijaitsee 10 km Kemin keskustasta avomerens rannalla. satamaan ovat hyvät kulkuyhteydet sekä maalta että mereltä. (väylän syvyys 4,0 m).
- Laituritilaa 20m + 20m (heikkokuntoinen ja ahdas). Laiturilla hiab-nosturi ja rehukauha (uudet ja hyvät). Satamassa on sähkö, makea vesi ja viemärointi. Laituri asfaltoitu.
- Kalankäsittelyhallissa jääasema (riittämätön), wc, suihku ja keittiö. Kolme pientä ja epäkäytännöllistä varastokoppia verkkokalastajille.
- Kotisatamana Ajosta pitää 4 troolaria, 20 siika/lohivenettä ja 50 verkkokalastajaa. Sataman edustan kalastusruutu 2 on lähinnä rannikkokalajien pyyntialue, vähemmässä määrin silakan. Ruudulta kalastettiin vuonna 2000 siikaa 58 000 kiloa, lohta 21 000 kg ja ahventa 12 000 kg. Ruutu 6 on alueen silakkaruutu. Osa saaliista puretaan Ajokseen.
- Kalastaja Heikki Perttulan haastattelusta: ”Olen piirtänyt uuden kalasataman ja käynyt siitä neuvotteluja satamajohtaja Reijo Viitalan ja TE-keskuksen kanssa. Maaliskuussa pidetty palaveri oli asiallinen. Toivomus olisi, että vuoden 2002 keväällä olisi valmis. Pitäisi tehdä

uusi nykyaikainen kalasatama, jäähdytystila riittämätön. Pakastetilojen puuttuessa olemme joutuneet jopa heittämään saalista mereen ja joudumme kuljettamaan rehukatat ja perkuujätteet itse peräkärriillä minkkilään. Jos olisi pakastetilat, niin voisimme tilata kerralla ison auton kuljettamaan. Pitäisi olla varasto trooleille, paljuille ja laatikoille. Tarvittaisiin kalavaatteiden pesupaikka ja yöpymismahdollisuus vähintään kuudelle.”

Kommentti: Käyttöön nähden ahdas ja epäkäytännöllinen. Erittäin epäsiisti ja epähygieeninen: kalastusvälineitä pitkin laituria ja kenttää. Pienveneiden sijainti satamassa lisää ahtauden tuntua. Satama kuitenkin hyvällä paikalla Perämeren pohjukassa ja satamasta voisi kehittyä keskeiseksi satamaksi väylän ja kulkuyhteyksiensä ansiosta.

3. KARSIKKO

Luokitus: Paikallinen rannikkokalastussatama

Kunta: SIMO
Hallinta: SIMON KUNTA
Osoite: KASIKONTIE, 95230 MAKSNIEMI
Ajallinen käyttö 5 kk.

Arvio: Avomerisatama, vajaan kymmenen kalastajan tukikohta.

- o Satamassa 1990 valmistunut kalankäsittelyhalli: jäähdytysrakenteet, wc, suihku ja keittiö. Laituritilaa on 60 m (ponttonit). Satamassa tyydyttävä kunnallistekninen taso.
- o Asfaltoitu kenttä. Nosturi yksityisen, jolla myös sähkö, käynnin aikana sähkö pois, käsikelaus. Satamaan johtaa 5,5 km pitkä asfaltoitu tie ja satama sijaitsee avomeren välittömässä läheisyydessä. Väyläsyvyys 3,5 m.
- o Kalastus tapahtuu pyyntiruutu kahdella, joka on keskeisesti siian ja lohen saalisaluetta (lohen koekalastus). Satamaa käyttää 5 päätoimista rannikkokalastajaa.
- o Merkittävä osa kalastajien tuloista ns. turistiryssä kautta. Vuodesta 1990 kalastajat kuljettaneet 9-15 turistia 2-4 kertaa viikossa lohen rysäpyyntiin. Läheisessä saarella tukikohta, jossa sauna ja muut tilat.
- o Haastattelut: Kalastajien mukaan hallin käyttötilat riittävät. Laatikkovarasto puuttuu ja verkot ja rysät joudutaan säilyttämään kotona.

Kommentti: Pieni ja paikallinen satama. Siisteydessä ja järjestyksessä huomattavia puutteita. Rojua ja välineitä sekä kentällä että pientareilla.

4. SIMONNIEMI

Luokitus: Paikallinen rannikkokalastussatama

Kunta: SIMO
Hallinta: SIMON KUNTA
Osoite: PAPPILANTIE 1, 95220 SIMONNIEMI
Ajallinen käyttö 6 kk

Arvio: Vajaan kymmenen rannikkokalastajan tukikohta. Troolilaituri suunnitteilla.

- o Satama sijaitsee 4 km avomereltä. Väylän syväys 2,5 m (pitäisi syventää 100 metrin matkalta troolareita varten). satamaan johtaa kohtuukuntoinen 3 km pitkä asfalttatie.

- Laituri tilaa on 130 m. Troolilaituri suunnitteilla, rahoitusta haetaan. Kenttä on tilava ja asfaltoitu. Laiturilla uusi hiab-nosturi, joka kalastajien mukaan on tehoton ja ulottuvuudeltaan huono.
- Kalankäsittelyhalli: jääntekokone, kylmiö, wc, suihku ja keittiö. Satamassa on sähkö, makea vesi ja viemärointi. Satamassa on laatikkovarasto.
- Vuonna 1999 sataman yhteydessä aloitti kaksi yrittäjää savustamon pidon.
- Kotisatamana Simonniemeä pitää 7 kalastajaa: 2 troolaria, 7 siika/lohiveneettä. Kalastusalue Simon edusta (ruutu 2).
- Haastattelu: Kylmiöiden lauhduttimet sisältä ulos, hilekonehuone (märkäjääkone) rikki ja riittämätön, perkauskone puuttuu, tarvittaisiin trukki ja pakastamo sekä lisää varastotilaa ("ainahan sitä lisää pitää saada").

Kommentti: Tilava ja sopiva satama paikallisille rannikkokalastajille. Troolisatamahanke hieman ihmetyttää. Alueen silakkasaaliit voisi purkaa helpommin avomeren läheisyydessä olevaan Ajokseen, joka on myös pitempään auki ja sinne on sopivan syvyinen väylä valmiina. Satamat toistensa lähietäisyydellä. Ruudun 6 silakkasaalis puretaan lähinnä Kiviniemen Kelloon ja Hailuodon Marjaniemeen.

5. VATUNKI

Luokitus: Paikallinen rannikkokalastussatama

Kunta: KUIVANIEMI

Arvio: Ei palautettua kaavaketta, käynnin yhteydessä ei kalastajia paikalla.

- Satamaan johtaa 8 km pituinen, mutkainen ja pintavaurioitunut asfalttitie. Tyypillinen Perämeren satama: kalankäsittelyhalli, hiab- ja siltanosturi halliin, kaksi polttoainepistettä, laiturialue asfaltoitu.

Kommentti: Satamassa käyntihetkellä muutamia pieniä troolareita ja lohiveneitä. Pieni osa ruutujen 2, 6 ja 7 saaliista purettaneen täällä.

6. KIVINIEMEN KALASATAMA (KELLO)

Luokitus: Aluesatama

Kunta: HAUKIPUDAS

Hallinta: HAUKIPUTAAN KUNTA

Osoite: KIRKKOTIE 3

Ajallinen käyttö: 7 kk

Arvio: Merkittävä Perämeren pohjoisen osan kalasatama. Mahdollisuus myös turismin lisäämiseen.

- Satama sijaitsee 10 km Oulun pohjoispuolella saariston sisällä, avomerelle tunnin ajo. Satamaan johtaa 8 metrin syvyinen väylä. Maalta satamaan pääsee hyvää asfalttietä.
- Laituritilaa 150 m ("riittävästi"), joka asfaltoitu. Laiturilla nosturi ("käyttämätön"). Laituritila ahdas saalista hakeville rekoille, kääntöpaikka puuttuu.

- Kalankäsittelyhalli: uusi jääkone, huoltohalli, wc (2 kpl), suihku, kuivaushuone. Jokaisella kalastajalla oma varasto. Satamassa täydellinen kunnallistekniikka. Yksityinen Kellon teräsveneeseen pitämä telakka.
- Satamassa 2 troolaria, 25 lohivenettä, 7 rannikkokalastajaa ja 118 muuta. Pääasiallinen kalastusalue ruudut 7 ja 6. Ruudulta 6 kalastettiin vuonna 2000 silakkaa 350 000 kg. Ruutu seitsemän on merkittävä rannikkokalastusruutu: silakka 53 000 kg, siika 35 000 kg, lohi 20 000 kg, muikku 33 000 kg, kuore 44 000 kg, ahven 18 000 kg. Satamaan purettiin vuonna 2000 300 000 kg kalaa.
- Jalostusyritys Kalapuohi satamassa: savustus, fileeraus, myymälä satamassa.
- Kalasataman viereen on vuosina 2000 – 2004 rakentumassa suurisuuntainen matkailusatama: suunnitelmissa mm. ravintola ja hotelli. Paljon pienvenepaikkoja.
- Haastattelu: ” Sataman suu pitäisi ruopata, laatikkovarasto ja verkkovarasto puuttuvat.”

Kommentti: Alue myllerryksen kourissa (matkailusatama), tulee muokkaamaan tulevaisuudessa sataman ilmettä. Satamassa paljon toimintaa, yleiskuva hieman sekava. Muutamien järjestelyin sataman toiminnot saataisiin sujuviksi. Merkittävä kalasatama kalamäärienkin suhteen.

7. RIUTUNKARI

Luokitus:	Aluesatama
Kunta:	OULUNSALO
Hallinta:	OULUNSALON KUNTA/OULUNSALON KALA/KALASTAJAT
Osoite:	OULUNSALO
Ajallinen käyttö:	6,5 kk (huhti-marras)

Arvio: Troolarisatama, jonka täysimittaista käyttöä haittaa eteläisen väylän matalikko.

- Laituritilaa satamassa on 70 m, jota kalastajat pitävät riittävänä. Kenttä puoliksi asfaltoitu, toinen puoli pitäisi päällystää. Laiturilla 500 kg:n nosturi (”huono”). Satamassa huonossa kunnossa oleva telakka.
- Kalankäsittelyhalli: jääntekokone, wc, suihku ja keittiö. Varastotilaa löytyy 30 m2 (”riittämätön”). Kunnallistekninen taso on hyvä.
- Satama sijaitsee avomerren rannalla. Väyläsyvyys on 2,5 m. Satamaan johtaa hyväkuntoinen päällystetty tie (9 km Oulunsalosta). Satamaa pitää kotisatamana 12 troolaria. Keskeiset kalastus ruudut 6, 7, 11. Satamaan purettiin vuonna 2000 100 000 kg kalaa. Tukkurit noutavat kalan.
- Haastattelu: Kalastajat Tapio ja Jorma Nauska: ” Eteläpuolella oleva matalikko, 200 – 300 m hietikko, pitäisi ehdottomasti ruopata, syvyys on vain 2,2 m. emme pääse täydessä lastissa tänne, pitäisi kiertää Hailuoto. Purimme silakkasaaliit Varessäikkään. Toinen puoli kentstä pitäisi asfaltoida ja telakka pitää korjata.”

Kommentti: Tyypillinen Perämeren ”mopojen” tukikohta. Suurin ongelma väyläsyvyudet etelästä tultaessa. Haittaa selvästi sataman käyttöä. Satamasta sai hieman järjestäytymättömän ja ahtaan kuvan.

8. MARJANIEMI

Luokitus:	Keskuskalasatama
Kunta:	HAILUOTO

Hallinta: HAILUODON KUNTA
Osoite: HAILUOTO
Ajallinen käyttö: 6,5 kk (huhti-marras)

Arvio: Nykyaikainen kalasatama hyvien kalastusalueiden läheisyydessä. Sekä avomeri- että merkittävää rannikkokalastusta.

- o Marjaniemen kalasatama sijaitsee Hailuodon läntisessä kärjessä avomeren rannalla. Väyläsyväys 3,5 m. Satamaan johtaa läpi saaren kapea, mutta hyväkuntoinen tie. Lauttayhteys mantereelle (silta jakaa kalastajien mielipiteet).
- o Kalankäsittelyhalli: kylmiö, jääntekokone, wc, suihku ja keittiö. Verkkovarasto 80 m² ("ahdas"). Laiturilla silakanpurkuimuri ja 500 kg:n nosturi ("vanha"). Kenttä asfaltoitu ja laatikoiden siirtoon on trukki. Täydellinen kunnallistekninen taso.
- o Marjaniemeä käyttää 20 kalastajaa: 4 troolaria ja 15 siika/lohivenettä. Satamaan purettiin vuonna 2000 300 000 kg kalaa. Keskeiset kalastusruudut ovat 6 ja 11. Näiltä ruuduilta kalastettiin yhteensä vuonna 2000: silakka 700 000 kg, siika 100 000 kg.

Kommentti: Satama tilava ja toimiva. Tärkeä tukikohta merkittävien kalastusruutujen välittömässä läheisyydessä. Lauttayhteys ei tunnu merkittävästi haittaavan kalan kulkua.

9. VARESSÄIKKÄ

Luokitus: Muu kalasatama
Kunta: SIIKAJOKI
Hallinta: SIIKAJOEN KUNTA
Osoite: VARESSÄIKKÄ
Ajallinen käyttö: 6 – 7 kk

Arvio: Huonokuntoinen purkupaikka, jota Riutunkarin troolarit joskus käyttävät vaihtoehtoisena satamana.

- o Varessäikkä sijaitsee noin 10 km Siikajoen keskustasta ja satamaan johtaa kapea asfalttitie. Satama sijaitsee avomeren rannalla ja sitä vaivaa muiden alueen satamien tapaan väylien täyttyminen hiekalla.
- o Satamassa menossa laiturirakenteiden korjaus ja uusiminen. Varessäikkä on pelkästään purkauspaikka. Satamassa lähinnä rötisköiksi luokiteltavia pieniä rakennuksia, joiden haju kuvottava, karpäsiä. Vuonna 2000 satamaan purettiin 300 000 kg kalaa, lähinnä silakkaa. Vertaa Riutunkarin kalastajien lausunnot.

10. LAPALUODON KALASATAMA

Luokitus: Paikallinen rannikkokalastussatama
Kunta: RAAHE
Hallinta: RAAHEN SIIKAOSUUSKUNTA
Osoite: LAPALUODON SATAMA
Ajallinen käyttö: 6,5 kk (touko-marras)

Arvio: Aktiivinen kalastajien hallitsema kalasatama, joka kehittyäkseen vaatisi laituritilan lisäämistä ja muita laajennustoimia.

- Satama sijaitsee Raahen kaupungin läheisyydessä (3 km). Satamaan johtava tie loppuosaltaan (0,5 km) päällystämätön. Avomereren rannalla: väyläsyvyys etelästä 4,5 m ja pohjoisesta 3,5 m ("kuin valaistu latu").
- Satamassa laituritilaa (lähinnä ponttooni) 150 m. Tila riittämätön. Riittää osuuskunnan jäsenille, mutta käyttäjiä olisi tulossa useita lisää. Kenttä asfaltoitu. Satamassa polttoaineen tankkausmahdollisuus.
- Kalankäsittelyhallissa, kylmiö, jääntekokone, wc, suihku, keittiö ("kalankäsittelytila vaatisi peruskorjausta"). Yhteydessä myös kalastajien ylläpitämä kalamyymälä (etsitty itsenäistä yrittäjää). Satamassa savustetaan kalaa. Verkkovarasto 250 m². Satamaan tulee sähkö ja makea vesi. Viemäröintinä imuviemäri, johon myös perkuujätteet.
- Satamaa käyttävät osuuskunnan jäsenet (24 jäsentä): 1 troolari, 17 siika/lohivenettä. Keskeinen kalastusruutu on 11. Ruudulta kalastettiin vuonna 2000 silakkaa 370 000 kg, siikaa 67 000 kg. Kalan noutaa Annunen (Pattijoki).

Kommentti: Kehityskelpoinen, tilava ja suhteellisen siisti satama merkittävän kalastusruudun keskellä. Vaatisi ehdottomasti täydellisen laiturirakenteiden uusimisen ja lisäämisen. Myymälä, savustus ja kaupunkikeskuksen läheisyys mahdollistaisi myös turismin kehittämisen.

11. ELÄVISLUOTO

Luokitus: Muu kalasatama

Kunta: PYHÄJOKI
Hallinta: PYHÄJOEN KUNTA
Osoite: ELÄVISLUODONTIE
Ajallinen käyttö: 6-7 kk

Arvio: Käyttämätön.

- Elävisluodon kalasatama on kaikin puolin tyypillinen Perämeren kalasatama rakennuksineen, laitureineen ja aallonmurtajineen. Avomereren äärellä ja väyläsyvyyskin 3,5 m riittää vaikka troolareille. Sataman kunto on hyvä.
- Satamassa ei ole kuitenkaan yhtään kalastajaa. Sataman toimitilat onkin vuokrattu kalanjalostusyritys Raimon kalalle, joka hakee raaka-aineensa muualta.
- Yrittäjä haluaisi tien (2,5 km) asfaltointia.

Kommentti: Tutkijan mukana ollut kunnan edustaja kertoi moneen otteeseen, kuinka kuollut satama on ja juuri kun olimme poistumassa satamasta, puksutti kaksi Perämeren "mopoa" satamaan. Ne purkivat laiturille monta sataa kiloa silakkaa. Kalastajatkin vakuuttivat, että kyse on aikamoisesta yhteensattumasta. Eivät ennen ole purkanee Elävisluotoon.

12. KONIKARVON KALASATAMA

Luokitus: Aluesatama

Kunta: KALAJOKI
Hallinta: KALAJOEN KUNTA
Osoite: KALAJOEN KUNTA, TEKNISET PALVELUT, SATAMATOIMI
Ajallinen käyttö: 7 kk

Arvio: Silakan purkua jalostusyrityksen tarpeisiin, merkittävä rannikkokalastuksen tukikohta hyvän pyyntialueen keskellä. Kehittämissuunnitelmia tekeillä.

- Kalastamassa on laituritilaa 75 m + 90 m, joka kalastajien ja yrittäjien mukaan on riittävästi. Laiturilla 2000 kg:n nosturi. Polttoaineen tankkausmahdollisuus on.
- Satamassa 1979 valmistunut huoltorakennus (125 m² + 86 m²). Huoltorakennuksessa wc ja pieni toimisto. Varastotilaa 132 m². Kalankäsittelylaitos 991 m² kuuluu kalanjalostusyritys Vähäsarja Oy:lle, joka valmistaa mm. kalasäilykkeitä ja kylmäsavutuotteita. Käyttää paljon satamaan purettavasta silakka- ja siikasaaliista.
- Satamaan purkaa silakkaa kaksi trooliparia ja satamaa käyttää 8-10 rannikkokalastajaa. Keskeinen kalastusruutu 15, jolta kalastettiin vuonna 2000 silakkaa 1,5 miljoonaa kiloa ja siikaa 87 000 kiloa. Konikarvon kalasatamaan purettiin vuonna 2000 kalaa yhteensä 700 000 kg ja se on keskisen Pohjanmaan toinen merkittävä silakanpurkusatama (toinen Himanka, jossa myös suuri jalostusyritys: Hätälä).
- Sataman suurin puute on jääntekokoneen puuttuminen.
- Satamaan on tekeillä uusi yleissuunnitelma, joka sataman parannusten lisäksi pitää sisällään yleisölle tarkoitettuja palveluita (mm. lintutorni). Suunnitelmaluonnos liitteenä.

Kommentti: Merkittävä satama sekä purkausmäärien että jatkojalostuksen suhteen. Satamassa on tilaa riittävästi ja järjestykseltään satama edustaa tyydyttävää tasoa. Satamaa on mahdollisuus kehittää myös suurelle yleisölle näytettäväksi. Jääntekokoneen puuttuminen näinkin merkittävästä satamasta ihmetyttää.

13. PIKKU-MANSIKAN KALASATAMA

Luokitus:	Aluesatama
Kunta:	HIMANKA
Hallinta:	HIMANGAN KUNTA
Osoite:	RAUMANKARINTIE 2, 68100 HIMANKA
Ajallinen käyttö:	7 kk

Arvio: Silakan purku satamassa toimivalle jalostusyritykselle. Ei rannikkokalastusta.

- Satama sijaitsee 5 km Himangan keskustasta ja sinne johtaa hyvä kestopäällystetty tie. Mereltä satamaan johtaa 3,3 syvyinen väylä.
- Kalankäsittelyhallista löytyy wc ja sauna. Kunnallistekninen taso hyvä, satamassa polttoaineen tankkauspiste. Laiturilla 2000 kg nosturi.
- Sataman toimintoja hallitsee Hätälä Oy:n kalanjalostuslaitos. Satamaan purettiin vuonna 2000 600 000 kg kalaa. Suurin osa silakkaa ruudulta 15: elintarvikekala Hätälälle ja teollisuuskala Himangan Kala ja Minkille.
- Satamaa käyttää kymmenkunta venekuntaa, joista kaksi silakkatroolaria.
- Pikku-Mansikan saaren kohdalla on olemassa kaavoitussuunnitelma (karttapiirros liitteenä), jonka puitteissa aluetta ehostetaan tulevana vuosina.

Kommentti: Satama on toinen, johon ruudun 15 silakkasaalis keskeisesti puretaan (toinen on Konikarvo). Sataman siisteys ja hygienia tyydyttävää luokkaa.

14. OHTAKARI

Luokitus:	Paikallinen rannikkokalastussatama
Kunta:	LOHTAJA
Hallinta:	LOHTAJAN KUNTA
Osoite:	OHTAKARI
Ajallinen käyttö:	6 kk (touko-marras)

Arvio: Hyvin hoidettu, pieni rannikkokalastajien tukikohta. Hyvät mahdollisuudet turismiin.

- o Satama sijaitsee 11 km Lohtajan keskustasta avomeren äärellä ja sinne johtaa uusi, loistavakuntoinen maantietasoa oleva asfalttite. Väyläsyvyys 1,5 m. Ei paineita syventää: troolarit eivät käytä. ("Himankaan").
- o Laituripituutta 200 m ja kenttä asfaltoitu. Laiturilla 2000 kg:n hiab- nosturi. Satamassa täydellinen kunnallistekninen taso. Polttoaine tynnyreillä ja säiliöillä.
- o Kalankäsittelyhalli (150 m²): kylmiö, jääntekokone, wc, suihku ja keittiö. Varastotilaa 3 kpl rantalatoja (Seuran). Vuoden 2001 aikana tarkoitus rakentaa laatikkovarasto ja jätekalakylmiö.
- o Satamaa käyttää 12 rannikkokalastajaa. Satamaan puretaan vuosittain noin 30 000 kg siikaa ja 3000-4000 kg taimenta. Kaksi rysäkalastajaa mukana RKTL:n lohitutkimuksessa. Keskeinen kalastusruutu 15. Kalan noutaa Hätälä.
- o Sataman yhteydessä kioski/kahvila ja yleisö-wc. Sataman välittömässä läheisyydessä kalastusmuseoalue.

Kommentti: Pienimuotoinen, mutta hyvän ja toimivan vaikutuksen tehnyt rannikkokalastajien tukikohta. Yleisvaikutelma siisti ja järjestäytynyt, vaikka jonkin verran kalastustarvikkeita kentällä. Mahdollistaa turismin kehittämisen laajemminkin (museoalue erittäin mielenkiintoinen) hyvien kulkuyhteyksiensäkin vuoksi.

15. MANSIKKAKARIN KALASATAMA

Luokitus:	Paikallinen rannikkokalastussatama
Kunta:	LOHTAJA
Hallinta:	LOHTAJAN KUNTA
Osoite:	68210 MARINKAINEN
Ajallinen käyttö:	12 kk

Arvio: Pieni rannikkokalastajien tukikohta.

- o Satama sijaitsee 12 km Lohtajan keskustasta ja sinne johtaa erittäin huonokuntoinen soratie. Laituritilaa on 60 m, mutta asfaltointi puuttuu ("keväisin surkea tilanne"). Avomerelle 5 km. Satamaan johtaa 1,5 metrin kalastajien itse merkitsemä mutkainen väylä.
- o Sataman kalankäsittelyhallissa kylmäkone ja jääkone sekä wc, keittiö, vaatehuone. Kunnallistekninen taso hyvä.
- o Satamaa käyttää 15 – 20 rannikkokalastajaa ja keskeiset kalastusruudut ovat 15 ja 20. satamaan purettiin vuonna 2000 silakkaa 5000 kg, taimenta 500 kg, siikaa 20 000 kg ja

muikkua 2000 kg. Saaliin noutaa Hätälä. Kalastaja Harri Lahden savustamo 2 kilometrin päässä satamasta (käyttää myös muiden kalastajien saalista).

- o Kalastajien toiveet ensisijaisesti kentän asfaltoinnissa ja tien parantamisessa.

Kommentti: Tyypillinen pieni rannikkokalastajien paikallinen tukikohta. Sinänsä merkityksellinen alueen kalastajille.

16. TRULLEVIN KALASATAMA

Luokitus: Paikallinen rannikkokalastussatama

Kunta: KOKKOLA
Hallinta: KOKKOLAN KAUPUNKI
Osoite: PL 43, 67101 KOKKOLA
Ajallinen käyttö: 12 kk

Arvio: Hyvin hoidettu, turismille hyvät mahdollisuudet, savustusyrittäjä satamassa.

- o Trullevin kalasatama sijaitsee 10 km Kokkolasta avomeren äärellä. Väyläsyvyys on 2,5 m. Satamaan johtaa 5 km:n savinen, liukas ja mutkainen hiekkatie. Satamassa on lintutorni.
- o Kalankäsittelyhalli: Kylmiö, jääntekokone, wc, suihku, keittiö. Hallin yhteydessä myös vuonna 2000 toimintansa alkanut jalostusyrittäjä: suunnitelmassa savustettu siika, lohi ja silakka (Hätälästä), kraavaus ja suolaus, myyntipiste ja terassi (rahoitusta haetaan vielä).
- o Varastorakennus, jossa kalastajilla on omat häkkikopit. Laituri (150 m) on asfaltoitu ja varustettu hiab-nosturilla. Laituritalaa nykyiseen toimintaan on riittävästi. Satamassa täydellinen kunnallistekninen taso. Rakennusten käyttöaste 100%.
- o Satamaa käyttää 15 rannikkokalastajaa ja 10 muuta. Keskeiset kalastusruudut ovat 19 ja 20 ja pääsaaliskaloja siika ja lohi. Ruuduilta kalastettiin vuonna 2000 yhteensä siikaa 158 000 kg ja lohta 23 000 kg.
- o Haastattelu: ”Pelätään Kokkolan syväväylän ruoppauksen mahdollisesti esiin nostamia myrkkijä, mitä seurauksia kalastukselle. Kylmiöön tarvittaisiin iso pakastin lähinnä perkuujätteiden keräämiseen.”

Kommentti: Siisti ja tilava rannikkokalastuksen tukikohta. Mahdollisuus turismiinkin, mutta tie on tällöin saatava parempaan kuntoon.

17. ÅDÖ CENTRAL FISKEHAMN

Luokitus: Aluesatama

Kunta: PIETARSAARI
Hallinta: PIETARSAAREN KAUPUNKI
Osoite: STADEN JAJAKOBSTADS TEKNISKA VERKET, PB 87, 68601 JAKOBSTAD
Ajallinen käyttö: 12 kk

Arvio: Merkittävä keskeisen rannikkokalastusalueen kalasatama. Vaatisi merkitykseen nähden kehittämistä (mm. tien parantaminen ja varastotilojen lisääminen). Kalankäsittelyhallissa on kylmiöt (kalalle 9 m², perkuujätteelle 2,5 m²), jääntekokone ja jäänsäilytysastia (12 m³). Hallissa on wc:t (1 kalastajille ja 1 yleinen), suihku, sauna, neljän vuoteen yöpymismahdollisuus ja keittiö.

- Varastorakennuksessa (188 m²) on kalastajille 8 kpl varastotiloja (a 23,5 m²), jotka ovat kaikki käytössä. Laituripituutta on 53 m ja purkauslaiturilla hiabnosturi. Kenttä asfaltoitu.
- Satamassa purettiin vuonna 2000 siikaa 113 000 kg (arvo 2,3 miljoonaa mk), lohta 20 000 kg
- (400 000 mk), ahventa 6500 kg (40 000 mk), haukea 10 000 kg (200 000 mk), madetta 10 000 kg
- (100 000 mk). Saalis pyydetään kalastusruudulta 19, jonka ammattikalastuksen kokonaissaalismäärät olivat seuraavat: siika 170 000 kg, lohi 26 000kg, ahven 5600 kg, hauki 8600 kg, made 10 700 kg. Ådö on siten ruudun kalastussaaliin keskeinen purkusatama.
- Satamaa käyttää kyselykaavakkeen mukaan 45 kalastajaa, joista 15-20 päätoimisia. Saaliin noutaa Fisk Boden.
- Satamasta on avomerelle noin 3,5 km ja satamaan johtaa 4 metrin väylä. Satamaan johtaa kohtalaisen leveä soratie. Kelirikkoaikana toivoton. Kunnan kanssa on käyty neuvotteluja tien päällystämisestä. Tietä käyttävät myös muut kuin kalastajat.
- Kehittämissuunnitelmia: uusi varasto, sähköasiat olisi uusittava, valomastojen perustaminen, lisää laituria erityisesti pienveneille, infotaulu.

Kommentti: Satama on alueen rannikkokalastuksen keskussatama. Kalastajien määrään nähden varastotilaa on vähän. Tien kunto käyttöön nähden huolestuttavan huono. Kunta suhtautuu kehittämiseen ja hoitoon suhteellisen myönteisesti, mutta kyse on rahasta.

18. BRÄNNSKATA FISKEHAMN

Luokitus:	Paikallinen rannikkokalastussatama
Kunta:	UUSIKAARLEBY
Hallinta:	ALUE KAUPUNKI, RAKENNUKSET OMISTAA BRÄNNSKATA FISKARE AB
Osoite:	BRÄNNSKATA FISKARE AB
Ajallinen käyttö:	6 kk

Arvio: Viiden kalastajan siikasatama.

- Satama rakennettu 1988, kalankäsittelyhalli 1991 (240m²). Hallissa kylmätilat, jääntekokone ja wc sekä suihku. Laiturilla uusi hiab-kahmari.
- Satamaan johtaa kohtuukuntoinen hiekkatie. Avomeri on puolen kilometrin päässä.
- Satamaa käyttää viisi rannikkokalastajaa. Vuonna 2000 satamaan purettiin siikaa 22 000 kg, lohta 1000 kg ja silakkaa 40 000 kg. Kalan noutavat mm. Hätälä, Partian kala ja Kristiinan Kalatuote. Kalastajat myyvät päivittäin tuotteitaan suoraan satamasta.

Kommentti: Satama on pieni ja siisti. Palvelee paikallisia rannikkokalastajia.

19. KLOBBSKAT FISKEHAMN

Luokitus:	Keskuskalastatama
Kunta:	MUSTASAARI
Hallinta:	MUSTASAAREN KUNTA
Osoite:	INDUSTRIVÄGEN 6, 65610 MUSTASAARI
Ajallinen käyttö:	5-7kk riippuen jäätilanteesta

Arvio: Nykyaikainen troolarisatama merkittävien kalastusruutujen keskellä. Kehitystöitä meneillään.

- Klobbskatin kalasatama sijaitsee Merenkurkussa Raippaluodon läntisessä kärjessä avomeren äärellä. Satama on Merenkurkun (ruudut 22 ja 23) silakka- ja kilohailisaaliiden purkaussatama. Vuonna 2000 satamaan purettiin 3,8 miljoonaa kiloa kalaa. Ruutujen 22 ja 23 silakan ja kilohailin saalismäärät olivat samana vuonna yhteensä 3,8 miljoonaa kiloa. Kaksi trukkia avittaa kalalaatikoiden siirrossa.
- Satamaan purkaa 3-20 troolaria riippuen kalastusesongista. Rannikkokalastajia on neljä.
- Laituripituus (betoninen) on 90 m. Kalankäsittelyhalli rakenteilla. Jäättekokone on, ei kylmiötä. Satamassa varastorakennus, wc, suihku, sauna, neljän vuoteen yöpymismahdollisuus ja taukotilat. Uusi huoltorakennus on valmistumassa. Satamassa on sähkö, makea vesi ja viemärointi.
- Satamaan johtaa hyväkuntoinen asfaltoitu tie. Raippaluodon keskustaan on 25 km ja Vaasaan 50 km.

Kommentti: Satama antoi tilavan, toimivan, siistin ja nykyaikaisen kuvan. Jatkuvaa kehittämistä tapahtuu. Tietävästi satamaan suunnitellaan kalastuskoulun perustamista. Oivallinen satama keskellä kalastusalueita.

20. BJÖRKÖBYN KALASATAMA (VIKARSKAT)

Luokitus:	Paikallinen rannikkokalastussatama
Kunta:	MUSTASAARI
Hallinta:	MUSTASAAREN KUNTA
Osoite:	INDUSTRIVÄGEN 6, 65610 MUSTASAARI
Ajallinen käyttö:	5-7 kk

Arvio: Rannikkokalastajien tukikohta Raippaluodossa (vaihtoehto Klobbskatille).

- Satama sijaitsee Raippaluodon pohjoisessa kärjessä. Purkulaituria on 25 m, jolla hiabnosturi. Kalankäsittelyhalli (193 m²): kylmiö, jäättekokone, wc, suihku, sauna, kaksi vuodetta yöpymiseen ja keittiö. Satamassa on sähkö, makea vesi ja viemärointi. Asfaltoitu kenttä. Satamaan johtaa kohtuullisessa kunnossa oleva 4 km pitkä hiekkatie. Vaasaan on matkaa 45 km.
- Satamaa käyttävät rannikkokalastajat (kyselykaavakkeen mukaan 3 kpl, tutkijan haastattelun perusteella 7-8 kpl).
- Haastattelu: kalastaja Reino Ruosmeri: ”Jonkin verran silakkaa verkoilla, pääasiassa siikaa. Trukki ja tarvikevarasto puuttuvat. Siika menee Snickarsille ja silakka Sundomin savustamoille tai Heimon Kalalle.”

Kommentti: Pieni ja suhteellisen siisti rannikkokalastajien tukikohta. Jonkin verran tavaraa pientareella (tarvikevarasto puuttuu). Klobbskat selkeästi alueen pääsatama, jota kehitetään. Kunnalla ei Björköbyn kohdalla minkäänlaisia suunnitelmia.

21. SUNDOMIN KALASATAMA (LÅNGSKÄR)

Luokitus:	Paikallinen rannikkokalastussatama
-----------	------------------------------------

Kunta: Vaasa
Hallinta:
Osoite:
Ajallinen käyttö: 7 kk

Arvio: Merkittävä rysäsilakan purkupaikka paikallisia savustamoja varten.

- o Satama toimii erityisesti rysäsilakan purkusatamana. Silakka menee Sundomin kylässä sijaitseviin savustamoihin.
- o Satamassa on kaksi hinnanosturia ja hiab- nosturi sekä silakan lajittelukone.

Kommentti: Tärkeä paikallinen satama. Sundomiin keskittynyt merkittävää ja valtakunnallisestikin tunnettua savustustoimintaa.

22. YTTERBÅDANS FISKEHAMN

Luokitus: Aluesatama

Kunta: MAALAHTI (BERGÖ)
Hallinta: BERGÖ FISKARKILLE
Osoite: E. SÖDERHOLM, VALLTOET 61, 66220 BERGÖ
Ajallinen käyttö: 12 kk (talvikalastus jään alta)

Arvio: Troolarisatama, jossa myös laajaa rannikkokalastusta (54 000 kg siikaa, 35 rannikkokalastajaa).

- o Satama sijaitsee Bergön saarella avomeren ääressä. Saareen kulkee lossi 20 minuutin välein. Lossilta satamaan johtaa välttäväkuntoinen, kapea ja mutkainen hiekkatie.
- o Laituritilaa 50 + 200 metriä. Laiturit ovat hyväkuntoiset ja kenttä asfaltoitu. Vuonna 1998 valmistui kalankäsittelyhalli (300 m²) sisältäen 3 wc:tä, 2 suihkua ja taukotilat. Hallissa kylmiö ja jääntekokone (suunnitelmassa uuden koneen hankkiminen).
- o Satamassa on 3 troolaria ja sitä käyttää 35 kalastajaa ja osa-aikakalastajaa. Puretut saalismäärät vuonna 2000: silakka 2 miljoonaa kiloa (oma ilmoitus), 1,3 miljoonaa kiloa (RKTL), siika 54 000 kg, lohi 5 500 kg, ahven 16 000 kg, hauki 8 000 kg. Kalastus pohjoisella Selkämerellä ja Merenkurkussa. Lähimmät kalastusruudut 27 ja 28: ruudun 27 silakkasaalis vuonna 2000 oli 1,3 miljoonaa kiloa. Ruutu 28 on merkittävä rannikkokalastusruutu (2000): siikaa 70 000 kg, ahventa 36 000 kg, lohta 10 000 kg.
- o Teollisuussilakan noutaa Molpe Frys, elintarvikekalan Snickars, Kala-Lasse, Holmlund ja Camilla Fisk.

Kommentti: Satama on uusi (uudistettu), tilava ja siisti. Satama on merkittävä silakan purkupaikka Klobbskatn ja Kaskisen välillä. Satama palvelee myös alueen rannikkokalastajia hyvin uuden kalankäsittelyhallin myötä. Satamasta käytetään eri lähteissä myös nimiä Bredhäll ja Bergön kalasatama.

23. STORKORS FISKEHAMN

Luokitus: Paikallinen rannikkokalastussatama

Kunta: KORSNÄS
Hallinta: KORSNÄS-HARRSTRÖM FISKARGILLEN

Osoite: 66200 KORSNÄS

Arvio: Laajan alueen rannikkokalastajien hallinnoima tukikohta.

- o Vuonna 1980 rakennettu kalasatama on tyypillinen paikallisten rannikkokalastajien tukikohta. Kyselylomakkeen mukaan satamaa käyttää 150 kalastajaa, jotka kaikki ovat lähiseudulta. Luku sisältänee myös harrastajat sekä kesävieraat. Tutkijan käynnin yhteydessä ilmeni, että satamaan purkaa 10 kalastajaa ja saaliin hakee neljä yrittäjää (mm. Heimon Kala ja Korsnäs frys).
- o Satama sijaitsee avomerren rannalla. Lähin kalastusruutu on 28, joka on merkittävä rannikkokalastuksen kannalta. Vuonna 2000 ruudun alueelta kalastettiin siikaa n. 70 000 kg, lohta 10 500 kg ja ahventa 37 000 kiloa.
- o Satamassa on vuonna 1992 valmistunut 150 m² suuruinen kalankäsittelyhalli sisältäen jääntekokoneen ja kylmiön sekä 17,5 m² suuruinen laatikkovarasto. Hallissa on wc, suihku ja taukotila. Satamassa on sähkö, makean veden tankki ja viemärointi. Satamaan johtava 3 km:ä pitkä soratie on huonokuntoinen, mutkainen ja kapea.
- o Suunnitelmissa on varastointitilan rakentaminen mahdollisen EU-tuen ja oman rahoituksen kautta. Myös tien parantaminen on esillä. Satamasta puuttuu nosturi.

Kommentti: Satama on paikallisesti merkittävä rannikkokalastuksen tukikohta. Satama on siisti ja toimiva. Monilla kalastajilla on myös oma rantasatama ja kalasatamaa käytetään keräilypiisteenä.

24. ÖSKATA FISKEHAMN NÄMPNÄS

Luokitus: Paikallinen rannikkokalastussatama

Kunta: NÄRPIÖ
Hallinta: NÄNPNÄS FISKARGILLE RF
Yhteys: BENGT HÄGGBLOM (06)2251262

Arvio: Kalastajien hallitsema rannikkokalastuksen tukikohta.

Satamassa on vuonna 1986 rakennettu kalankäsittelyhalli (162 m²), josta löytyvät wc, suihku, sauna, yöpymismahdollisuus sekä taukotila. Satamassa on myös jääntekokone (1998) ja varasto.

- o Rakenteilla laatikkovarasto n. 40 m², jonka Nänpnäs fiskargille rf rahoittaa.
- o Kalastajien toiveet: Laiturirakenteiden uusiminen (lahoamassa), kylmiö, nostolaite (Hiab riittäisi) ja pieni sähkökäyttöinen trukki. Noin 40 metriä väylästä pitäisi syventää vähintään 2,5 metriin.
- o Kotisatamanaan Öskataa pitää 15 kalastajaa: yksi troolari, kaksi lohivenettä, 10 rannikkokalastusvenettä ja viisi muuta.
- o Satamaan purettava saalis kalastetaan kalastusruuduilta 28 ja 32. Ruuduilta kalastetaan lähinnä siikaa, lohta ja muita rannikkokaloja. Satama palveleekin ensisijaisesti paikallisia rannikkokalastajia. Satamaan purettiin vuonna 2000 100 000 kg kalaa.
- o Saaliin noutavat lähinnä Heimon Kala ja Kristiinan kalatuote.

Kommentti: Satama paikallisesti tärkeä. Vaatisi kentän asfaltoinnin ja satamaan johtavan tien parantamisen. Tie on kapea, mutkainen, pehmeä ja vaarallinen. Kunta nihkeä sijoittamaan rahaa sataman kehittämiseen.

25. KASKISTEN KALASATAMA

Luokitus:	Keskuskalasadama
Kunta:	KASKINEN
Osoite:	PORT OF KASKINEN 64260 KASKINEN
Hallinta:	KAUPUNKI / KASKÖ FISKARGILLET
Ajallinen käyttö:	12 kk (kalasadama satamaan johtavan väylän varrella)

Arvio: Pitkälle kehittynyt, nykyaikainen kalasadama, jossa koko kalantuotannon ketju nivoutuu onnistuneesti. Voi toimia monessa suhteessa esimerkkinä tulevaisuuden kalasadamaratkaisuille.

- o Kaskisten kaupunki on kehittänyt kalasadamaa yhteydessä satamakokonaisuuteen. Kalasadaman yhteyteen on muodostunut useita kymmeniä henkilöitä työllistävä kalanjalostuskeskittymä: Heimon Kala, Hellströmming Ab, Kuivaniemen Kala Oy, Kaskö Fiskarhallen (Forelli) ja Ab Silva Food Oy. Kala markkinoidaan sekä kotimaahan että Venäjälle.
- o Kaskisten satama on maamme merkittävimpiä silakan purkusatamia. Vuonna 2000 satamassa purettiin 12 miljoonaa kiloa kalaa, josta silakan osuus oli 11,3 miljoonaa kiloa. Silakkasaaliista 60% menee teollisuuskäyttöön (rehu) ja 40% elintarvikkeeksi.
- o Satamalaitoksen ilmoituksen (kyselykaavake) mukaan satamaa käyttää 60 kalastajaa, joista 20 on paikkakuntalaisia ja loput muualta. Venekuntia on 20 ja ne jakautuvat seuraavasti: troolarit 8, lohiveneet 2, rannikkokalastusveneet 8 ja muut 2.
- o Satamaa käyttävien kalastajien pyyntialueena on Selkämeri, erityisesti ruudut 30 ja 31 (silakka) ja ruutu 32 (siika/lohi). Viimeisintä tekniikka edustaa maamme suurin silakkatroulari Silva Nova, jonka kotisatama Kaskinen on. Silva Novalla on satamassa täysin omat purkauslaitteet ja kalankäsittelylaitokset.
- o Satamassa on laituritilaa 2500 m²/170 m ja laajentamismahdollisuuksia on. Satama on jatkuvan kehittelyn piirissä sekä kaupungin että yrittäjien toimesta. Kaupunki näkeeikin kalasadaman osana satamakokonaisuutta mahdollisuutena ja työllistäjänä.
- o Satamaan johtaa leveä asfaltoitu tie.

Kommentti: Todellinen kalasadama, jossa kalastuksen eri osa-alueet ovat löytäneet toisensa. Poikkeuksellisesti kaupunki suhtautuu myönteisesti kalasadaman kehittämiseen. Siisteys ja hygienia huippuluokkaa verrattuna moniin muihin satamiin. Selkeä esimerkki, miten kalastus ja siihen liittyvä elinkeinotoiminta voivat olla tulolähde kunnalle, ei vain pakollinen menoerä.

26. KASALAN KALASATAMA

Luokitus:	Muu kalasadama
Kunta:	MERIKARVIA
Hallinta:	MERIKARVIAN KUNTA
Osoite:	MERIKARVIA
Ajallinen käyttö:	12kk

Arvio: Nykyaikainen ja uusi, mutta käyttämätön.

- o Vuosina 1995-96 rakennettu Kasalan kalasadama on suuri, tilava ja moderni kalasadama. Satama sijaitsee avomerren rannalla ja 3,3 metrin väylä on hyvin viitoitettu. Satamassa on

300 m²:n suuruinen kalankäsittelyhalli, josta löytyvät kylmiö, jääntekokone, wc, suihku, sauna, yöpymismahdollisuudet ja oleskelutilat.

- Purkulaiturin pituus on 30 m ja lisäksi on 150 m ponttonilaituria. Purkulaiturilla on nosturi. Varastohallin pinta-ala on 420 m². Satamasta löytyvät myös kunnallistekniset palvelut
- Satamaa käyttää yksi lohenkalastaja sekä 3-4 muuta rannikkokalastajaa.
- Satamaan johtaa asfaltoitu, loppuosaltaan mutkainen ja kapea tie.

Kommentti: Suuri, moderni ja siisti satama on selvästi vajaakäytössä. Palvelee lähinnä alueen kalastajien korjaus- ja varastointitöitä. Sataman kapasiteettia olisi mahdollisuus lisätä huomattavasti.

27. KROOKAN KALASATAMA

Luokitus: Paikallinen rannikkokalastussatama

Kunta: MERIKARVIA
Hallinta: MERIKARVIAN KUNTA
Osoite: MERIKARVIA

Arvio: Pieni, mutta merkittävä paikallinen kalasatama satamassa toimivan jalostusyrittäjän vuoksi.

- Krookan kalasatamaa hallitsee Timo Sannan kalan savustamo ja jalostuslaitos. Yritys kalastaa itse raaka-aineensa. Sannan lisäksi satamaa käyttää 5-10 rannikkokalastajaa.
- Satama sijaitsee lähellä Merikarvian keskustaa (1,5 km), avomerelle on matkaa seitsemän km. Väylä on hyvin merkitty ja on kalasatamaan tultaessa syvydeltään kaksi metriä.
- Satamassa on pieni erillinen kylmiö ja jääntekokone. Laiturilla on nosturi. Satamaan tulee sähkö ja makea vesi. Laituritilaa on nykykäyttöön riittävästi.
- Suunnitelmissa on laiturin korjaus ja varastorakennuksen rakentaminen (pyydyksille jms.).

Kommentti: Satama palvelee hyvin nykyistä (erityisesti jalostusyrittäjän) toimintaa, mutta kehittämismahdollisuudet ovat pienet mm. ahtauden vuoksi. Etäisyys avomereltä myös rajaa sataman käyttöä.

28. REPOSAAREN KALASATAMA

Luokitus: Keskuskalasatama

Kunta: PORI
Hallinta: PORIN KAUPUNGIN TEKNINEN PALVELUKESKUS
Osoite: MERISATAMANTIE 2, 28880 PORI
Ajallinen käyttö: 12 kk

Arvio: Maamme monipuolisin kalasatama, jonka kehitysratkaisuista saadut kokemukset voivat auttaa muiden kalasatamien kehitystyötä.

- Reposaaren kalasatama sijaitsee 30 km Porin keskustasta avomeren äärellä. Satamaan johtaa 3,9 metrin väylä satama sijaitsee suojaisesti koko satama-allasta suojaavien aallonmurtajien katveessa. Loppuosaltaan satamaan johtaa soratie osittain läpi Reposaaren puutaloalueen.
- Reposaari on Pohjanlahden suurin ja keskeisin silakanpurkusatama. Vuonna 2000 satamaan purettiin kalaa 15,6 miljoonaa kiloa. Kalastus tapahtuu Selkämeren keskeisiltä

silakankalastusruuduilta. Aivan sataman edustalla sijaitsee merkittävä kalastusruutu 36: 9,5 miljoonaa kiloa.

- Laituritilaa satamassa on 220 metriä ja satamasta löytyvät lähes kaikki kalasataman keskeiset palvelut. Satamassa uusi jääasema ja silakan imupurkain. Sataman troolaritasoinen telakka on erityisen merkittävä.
- Satama kehitetään jatkuvasti: rakenteilla ovat sosiaalitulojen saneeraus, varastotilojen lisääminen, kalakonttivarasto ja jätekatos. Vuonna 2000 rakennustöiden yhteydessä myös kenttää on päällystetty lisää.
- Vuonna 2001 satamaan valmistui EU-rahoituksen avustuksella moderni Merimesta-nimen saanut rakennus, jossa on kalaruokiin keskittynyt korkeatasoinen ravintola, kalanmyyntipiste, kalankäsittelytiloja ja rannikkokalastuksen kehittämissyksikkö.

Kommentti: Maamme suurin ja merkittävin kalasatama. Satamassa menossa suuria rakennustöitä, jotka lisäävät sataman toimivuutta ja parantavat (ovat jo parantaneet) hygieenaa. Merimestan myötä satamasta tullut suosittu turistikohde.

29. LANKOORIN KALASATAMA

Luokitus: Muu kalasatama

Kunta: LUVIA
Hallinta: LUVIAN KUNTA
Osoite: KIRKKOTIE 17, 29100 LUVIA

Arvio: Kalastajat siirtyneet muualle.

- Kalastamassa hyvin vähän toimintaa. Kahdeksankymmenluvulla rakennettu huoltorakennus ränsistymässä. Rojua kentällä. Huoltorakennus / käsittelytila Luvian kalapeikkojen käytössä.
- Satamaa käyttää kyselyn mukaan yksi lohivene epäsäännöllisesti ja satama toimii muutaman troolarin kesäseisokin sijoituspaikkana.
- Lankoori sijaitsee mereltä neljän kilometrin päässä ja satamaan johtaa 2,5 kilometriä pitkä, kohtuukuntoinen hiekkatie.

Kommentti: Satamalla ei ole suurta merkitystä alueen kalastajille. Tämä näkyy sataman yleisilmeessä. Merkittävä luvialainen kalastus- ja jalostusyrittäjä Kalastusyhtymä Valtanen toimittaa tuotteensa eteenpäin oman kalarantansa kautta.

30. RAUMAN KALASATAMA

Luokitus: Aluesatama

Kunta: RAUMA
Hallinta: RAUMAN KAUPUNKI / KALANELIKKO
Osoite: RAUMA
Ajallinen käyttö: 12 kk

Arvio: Satamassa on käynnissä laajoja kehityssuunnitelmia.

- Rauman nykyinen kalasatama on rakennettu 1995. Satamassa on laituritilaa 300 m, mutta purkulaituria vain 30 m, joka kalastajien mukaan on sesonkiaikana riittämätön silakkatroolareille.

- Kalankäsittelyhalli on yksityisen yrityksen, Kalanelikon, käytössä. Yritys hallitsee myös jäättekoneetta. Hallin yhteydessä ovat wc (tilauksesta iltaisin), suihku, sauna (tilauksesta iltaisin) ja Kalanelikon kahvila.
- Rauman kalasatama on merkittävä silakanpurkupaikka. Sataman edustan kalastusruudut 39-41 (ks. tilastot) ovat suurien silakkasaaliiden lähteitä. Vuonna 2000 satamaan purettiin kalaa kuusi miljoonaa kiloa. Purkavia troolareita satamassa on 13, lohiveneitä 3 ja rannikkokalastajia 7.
- Satamaan johtaa leveä 5 metriä syvä väylä.
- Sataman kohdalla on suunnitelmissa mittavat kehitystyöt liittyen koko satama-alueen uudistamiseen. Noin 20 miljoonan markan hankkeesta kalasataman osuudeksi on arvioitu 2 miljoonaa. (suunnitelmapiiirros liitteenä)
- Haastattelu: Kalastajien keskeisinä pitämät vaateet:
 1. Jääasema laiturille: Nykyisin jöö ostetaan Kalanelikolta ja joudutaan kuormaamaan pumppukärryillä hallista yli laiturin veneisiin, käsipelillä. Kalastajien mukaan jää on myös kalliimpaa kuin muissa satamissa.
 2. Uusi sähkökeskus: Nykyinen kalastajien sanoin "räpellys", johdot ristissä sekä kallis (2000 mk/v)
 3. Vesipiste laiturille: Nykyisin pitkillä letkuilla.
 4. Kunnan varastot: Ovat suunnitelmissa.
 5. Valaistuksen parantaminen sekä turvaportaat merestä laiturille

Kommentti: Kalankäsittelyhallin vuokraaminen yksityiselle yritykselle on aiheuttanut selvästi tiettyä kitkaa. Kyse on sekä tilojen käytöstä että hinnoittelusta. Rauman kalasatama voidaan laskea maamme merkittävien kalasatamien joukkoon, joten sen kehittäminen on perusteltua. Jos suunnitellut kehittämisprojektit toteutuivat, niin poistaa se varmasti monia nykyisistä ongelmista.

31. SUUKARIN KALASATAMA

Luokitus:	Keskuskalasadama
Kunta:	UUSIKAUPUNKI
Hallinta:	UUDENKAUPUNGIN KAUPUNKI
Osoite:	SUUKARI
Ajallinen käyttö:	12 kk

Arvio: Merkittävä troolarisatama. Satamassa jäädyttämö ja jalostusta.

- Satama sijaitsee kilometrin päässä Uudenkaupungin keskustasta hyvien tieyhteyksien päässä. Avomerelle on noin 15 kilometriä ja satamaan johtaa 3,8 metrin väylä (läheiseltä 8,5 m:n satamaväylältä). Pitäisi saada 4,5 metriin: isoimmilla troolareilla jo hieman vaikeuksia tulla väylää pitkin.
- Suukarin satama on merkittävä silakan purkaussatama. Suuri osa saaliista menee Selkämeren jään pakastamoon, josta silakka jatkaa minkkitarhoihin. Satamaan purettiin vuonna 2000 12,1 miljoonaa kiloa kalaa (lähes yksinomaan silakkaa). Nykyisin Venäjä on merkittävä elintarvikekalan vientimaa. Satamaan purettavan silakan käyttö (arvio): teollisuuskala 60% ja elintarvikekala 40%.
- Tärkein kalastusruutu 46 (yli 10 milj. kg)
- Purkulaituritilaa on 40m+40m sekä kaksi 60m:n pistolaituria. Satamassa on täydellinen kunnallistekniikka ja kalastajille wc, suihkut, sauna ja taukotilat. Varastotilaa on käyttöön

nähdessä liian vähän: huoltorakennus 120 m², 6 varastohäkkiä yhteensä noin 100 m², kalan katettu välivarastointitila ennen pakastamoon menoa. Satamassa on myös laatikoiden pesuasema.

- Vuoden 2002 aikana satamaan on tarkoitus rakentaa verkkokalastajille kalanperkuupaikka.
- Satamaa pitää kotinaan 8 troolaria (isoja teräsaluksia), 1 lohivene ja 6 rannikkokalastajaa. Satamassa ei ole nostureita, vaan kaikki silakka puretaan laatikoissa troolarien omien nosturien avulla.
- Viime vuosien aikana sataman kehittämiseen on käytetty kolme miljoonaa markkaa silmällä pitäen erityisesti sataman hygienian parantaminen. Sataman laajentaminen on vaikeaa: pieni osa merisataman alueesta otetaan kuitenkin kalasataman käyttöön.

Kommentti: Kuuluu maamme suuriin ja merkittäviin kalasatamiin. Kaupungin ja sataman suhtautuminen kalasataman kehittämiseen myönteinen. Jalostustoiminta antaa satamalle lisäarvoa. Toimivuus ja hygieenisuus hyvää luokkaa.

Saaristomeren satamien tiedot ovat SAMPI-projektin tuottamia ja myös tarkemmat arviot on syytä tarkastaa tuosta raportista alueen omaleimaisuudesta johtuen (KALASATAMAT 32 – 40).

32. VUOSNAINEN

Luokitus: Muu kalasatama

Kunta: Kustavi

Satama on rakennettu valtion tuella ja on kunnan ylläpitämä. Säännöllinen kalan purku päättynyt jo parikymmentä vuotta sitten, mutta satama edelleen käytössä silloin, kun Laupusessa on tungosta.

33. LAUPUNEN

Luokitus: Aluesatama

Kunta: Kustavi

- Laupunen on yksityinen, Saariston Jäädättämön omistama kalasatama. Satamaan puretaan trooli- ja rysäsilakkaa huhti-heinäkuun aikana, ja pääosa kalasta jää Saariston jäädättämölle. Troolareille ja rysäveneille on erilliset, valaistut purkulaiturit. Käytössä on myös nosturi ja trukki. Maksua vastaan, jäädättämöltä on saatavissa esim. varastotilaa, vettä (ei laiturilta) ja sähköä.
- Vuosnaista lepopaikkanaan käyttävät troolarit purkavat saaliinsa jäädättämölle (Vuosnaisiin, troolarit purkavat ainoastaan, jos Laupusen satamassa ruuhkaa). Osa lajitellusta troolikalista kulkee ohi jäädättämön Helsinkiin. Vajaat kymmenen rysäsilakan kalastajaa purkaa saaliinsa jäädättämölle, vuonna 2000 yhteensä runsaat 600 tonnia. Rysäsilakkaa tulee jäädättämölle myös maitse. Satamaan ei pureta suomukalaa.
- RKTL: Satamaan purettiin vuonna 2000 yhteensä 2,4 miljoonaa kiloa kalaa.

34. TUOMARAINEN

Luokitus: Aluesatama

Kunta: Taivassalo

Arvio: Tärkeä ja silakan purkumääriä lisäävä kalasatama. Kala sataman ja lähialueen jalostusyriyksille.

- Satama on rakennettu Länsirannikon Kalan yhteyteen ja laitoksen omistamalle maalle, mutta se on kunnan ylläpitämä ja hallitsema kalasatama ja kaikkien kalastajien käytettävissä. Kaikki alueen kalastajat eivät olleet asiasta tietoisia. Satamaa on hiljattain uudistettu ja rakennettu valtion tuella, ja sen varustus on monipuolinen.
- Satama-alue on asfaltoitu ja pinta-alaltaan n. 1000 m². Purkulaituri on valaistu, ja laiturilla on nosturi lähinnä troolareiden käyttöön. Varsinaisessa satamarakennuksessa on varasto- ja huoltotilaa, josta löytyy mm. troolirumpu troolien paikkausta varten. Kylmävarasto on ns. nollahuone, jonka varusteisiin kuuluu myös elektroninen vaaka. Sosiaalituloissa on wc, oleskelutilat ja minikeittiö. Tulevaisuuden suunnitelmiin kuuluu myös PC internetyhteyksineen. Sähköpisteen voi vuokrata. Sataman yhteydessä (n. 50 m ylämäkeen) on erittäin hieno jätehuoltopiste, joka on maksullinen ja tarkoitettu ainoastaan kalastajien käyttöön.
- Sataman tiloihin on lisäksi hankittu valtion tuella konttien pesulinja. Pesulaitteen omistaa Taivassalon kunta, mutta se on Länsirannikon Kalan hallinnassa ja yrityksellä on velvollisuus pestä myös ulkopuolisten kalakontit ja periä siitä syntyvät kustannukset. Kalastajat voivat myös tarvittaessa ostaa jäätä Länsirannikon Kalalta.
- Satamaan puretaan troolikalaa vuositasolla nykyään noin miljoona kiloa, purkavia troolareita on alle kymmenen. Vuonna 2000 purettu rysäsilakkasaalis oli vajaat kaksi miljoonaa kiloa, mistä määrästä vastasi kolmisenkymmentä Saaristomeren rysäkalastajaa. Suomukalaakin puretaan muutaman kalastajan toimesta lähes päivittäin, mutta sen määrä on vain noin 30 tonnia vuodessa.

35. TEERSALO

Luokitus: Paikallinen rannikkokalastussatama

Kunta: Velkua

- Satama on rakennettu valtion varoin, mutta kunta myi paikan 1980-luvulla Länsirannikon Kalalle. Teersalo oli vielä 1990-luvun alussa merkittävä silakan purkusatama. Länsirannikon Kala on kuitenkin vuodesta 2000 lähtien keskittänyt silakan vastaanoton Tuomaraisiin.
- Noin 10 ammattikalastajaa purkaa suomukalasaalista tähän yksityiseen satamaan vakinaisesti tai satunnaisesti, vuositasolla yhteensä runsaat 30 tonnia.

36. SÄRKÄNSALMI

Luokitus: Paikallinen rannikkokalastussatama

Kunta: Merimasku

- Satama on valtion tuella rakennettu maihintuontipaikka, jonka varustuksiin kuuluu pieni satama-allas purkulaitureineen. Kunta on vuokrannut hallit yksityiselle kalastajalle, jonka velvollisuuksiin paikan ylläpito kuuluu. Sähkön saanti ja jätekontin käyttö on mahdollista maksua vastaan. Satamassa on nosturi ja jääkone. Jäätä voi ostaa.
- Satamaa käyttää 6-7 kalastajaa. Rysäsilakkaa on purettu viime vuosina 400 tonnia ja suomukalaa muutama kymmenen tonnia.

37. HAAPALANRANTA

Luokitus: Paikallinen rannikkokalastussatama

Kunta: Rymättylä

Arvio: Paikallinen rannikkokalastus.

- Sataman on rakentanut kunta, joka myös ylläpitää ja omistaa sen. Purkulaituri on valaistu ja satama-alue asfaltoitu. Laiturilla on nosturi ja kalastajat saavat tarvittaessa vapaasti ottaa sähköä. Laiturin vieressä on veneen vetoluiska ja Klara-kontti kotitalousjätteelle.
- Satamaa käyttää 6-7 saarissa asuvaa kalastajaa. Paikkaan puretaan vain suomukalaa (pääasiassa ahventa ja kuhaa). Määrät vaihtelevat 50-100 tonnin välillä.

38. GRANVIK

Luokitus: Muu kalasatama

Kunta: Parainen

Arvio: Taantuva kalasatama.

- Valaistulla laiturilla on nosturi ja saatavilla sähköä. Rannassa on kunnan kontit kotitalousjätteelle. Aiemmin satamaan on tuotu rysäsilakkaa, mutta toiminta on loppunut. Nykyään vain muutama kalastaja käyttää suomukalan purkupaikkana.

39. KÄLDINGE

Luokitus: Aluesatama

Kunta: Nauvo

- Källdingen kalasatamassa puretaan lähinnä troolisaaliita. Purku- ja kiinnityslaiturit on valaistu. Purkulaiturilla on nosturi ja sähkö. Troolilaiturin lähellä on matalampi ponttonilaituri pienveneitä varten. Kunta omistaa laiturit.
- Sataman yhteydessä on monenlaista kalaan liittyvää yritystoimintaa. EU:n ja kunnan rahoituksella pari vuotta sitten rakennettu kalankäsittelyhalli on vuokrattu yksityiselle yrittäjälle, Nauvon Kalajaloste Oy:lle. Satamassa toimii myös jäädyttämö Nagu Frys. Yritykselle toimittaa silakkaa kuusi vakituista ja seitsemän satunnaista troolaria (vuonna 2001 - 6 kk:n aikana 2 milj. kg). Satamassa toimivat myös Heimon Kala Oy, Nagu Fisk och Grönsaker Oy ja kalanjalostaja Lahtinen Oy.
- Nauvon kunnan kalahallin tiloissa on kalankäsittelytila, kylmähuone, jääkone, lämmintä varastotilaa ja sosiaalitilat. Vesi saadaan omasta kaivosta. Kylmiö on aina avoinna, siellä on kalastajien saatavilla laatikoita ja jäitä, ja Nauvon Kalajalosteelle saaliinsa myyvät kalastajat

voivat tuoda saaliinsa tänne koska tahansa. Myös troolarit voivat jättää kylmiöön välisäilytykseen elintarvikesilakkaa konteissa pientä korvausta vastaan. Hallin muut tilat ovat pelkästään yrittäjän käytössä. Yrittäjältä tulevat perkuu- ja fileointijätteet menevät Nagu Frysille.

- o Suomukalaa ei satamassa pureta, vaan se tuodaan autoilla muualta yritysten käyttöön.

40. KASNÄS

Luokitus: Aluesatama

Kunta: Dragsfjärd

Arvio: Merkittävä silakan purkusatama.

- o Kasnäsin laajalla satama-alueella on Salmonfarmin ja siihen liittyvän troolisataman lisäksi paljon erilaista toimintaa. Yhteysaluslaitureista kulkevat lautat tai alukset kaikkiin Dragsfjärdin suurempiin saariin. Veneilijöitä ja muita matkailijoita palvelee niinikään Salmonfarmin omistama laaja vierasvenesatama hotelleineen, ravintoloineen ja kauppoineen. Aivan satama-alueen tuntumassa sijaitsee myös Metsähallituksen ylläpitämä Saaristomeren kansallispuiston luontokeskus Sinisimpukka.
- o Salmonfarmin troolisatama on kolmen dragsfjärdiläistroolarin kotisatama, jonne ne myös purkavat pääosan saaliistaan. Talviaikaan satamaan purkaa useampikin alus. Vuonna 2000 satamaan purettiin yhteensä noin 5 milj. kg troolisilakkaa ja –kilohailia (RKTL: 5,7 milj. kg). Suomukalaa puretaan vain muutama sata kiloa.
- o Troolisatama on alkujaan valtion varoin rakennettu, mutta Dragsfjärdin kunta on sittemmin myynyt sen Salmonfarmille. Satamassa ovat valaistut purku- ja kiinnityslaiturit satamaltaineen. Purkulaiturilla on pieni puominosturi ja kalaimuri. Lisäksi kalastajat saavat käyttöönsä sähköä, vettä ja polttoainetta maksua vastaan. Varsinaisissa jalostustiloissa on kalankäsittelytiloja, jääkone, kylmiöitä, pakkasvarasto ja lämmintä varastotilaa. Sosiaalituloja saavat kalastajatkin käyttää, ja talousjätteet voi jättää sataman konttiin.
- o Yhteysaluslaiturissa on myös Grönroosin keräily piste, johon saarissa asuvat kalastajat voivat tuoda tai yhteysalusten mukana lähettää saalistaan.

41. HANGON TROOLISATAMA

Luokitus: Keskuskalasadatama

Kunta: HANKO

Hallinta: HANGON SATAMA/HANGON KAUPUNKI

Osoite: LÄNSISATAMA, 10900 HANKO

Ajallinen käyttö: 12 kk

Arvio: Purkumäärältään suurin kalasadatamamme. Sataman varustus siihen nähden täysin puutteellinen. Kehityssuunnitelmia tekeillä.

- o Monena vuotena Hangon troolisatama on ollut suurin kalasadatamamme. Merkityksestään huolimatta satama on kovin askeettinen. Kalasadatamalla on laituritilaa vain 100 m muun satamatoiminnan keskellä.
- o Satamakenttä on asfaltoitu ja siitä löytyvät kunnallistekniset palvelut ja yksityinen purkain. Troolisataman yksityiselle vuokratussa kahvilassa on kalastajille tarkoitettut wc:t ja suihkut (2kpl molempia).

- Hangon troolisatama on silakan ja kilohailin purkusatama. Sijaintinsa vuoksi Hangon satamaa käyttävät ulkopuoliset kalastaessaan sataman edustan ruuduilla 60, 61, 62 ja 63. Hankoon purettiin vuonna 2000 15,9 miljoonaa kiloa kalaa.
- Troolisatama on joutunut lähialueen asukkaiden kritiikin kohteeksi ja Hangon Satama haluaa kalasataman muuhun käyttöön. Lainaus kyselylomakkeesta:
- ”Tarve saada troolisatama pois kaupungin keskustasta asutuksen vierestä. Matka lähimpiin asuintaloihin 25 m. Haju- siisteyshaitat erittäin suuret.”
- Hangon troolisataman tulevaisuutta tutkitaankin erillisen projektin kautta.

Kommentti: Hangon troolisatama on kansallisestikin tärkeä kalasatama. Tähän vaikuttaa sekä läheiset kalastusalueet että ympärivuotinen toimintavarmuus. Sataman kehittäminen on laiminlyöty. Satama oli tutkimushetkellä epäsiisti: tavaroita pitkin kenttää, romuja jätetty kentän reunoille ja laituriassa oli pitkään seisoneita aluksia, joita ei ollut siirretty kehotuksesta huolimatta. Kalastajien asenteissa runsaasti toivomisen varaa. Eri osapuolten välit erittäin tulehtuneet.

42. SOMMARÖ

Luokitus: Aluesatama

Kunta: TAMMISAARI

Hallinta:

Osoite:

Ajallinen käyttö:

Arvio: Purkupaikka.

- Sommarö on vain purkupaikka, ei varsinainen kalasatama palveluineen. Kyseessä on 10 m laituri, jossa on kaksi hiab- nosturia ja purkusiilo (ks. kuvat).
- Sataman purkausmäärät ovat kuitenkin suhteellisen suuret. Vuonna 2000 puretun kalan määrä oli 1,4 miljoonaa kiloa. Keskeinen kalastusruutu on 62.
- Tammisaaren kaupunki ei kuitenkaan ole kehittämässä Sommarötä. Sen sijaan läheisen Baggön sataman (huvivenesatama) kohdalla on menossa erillinen tutkinta mahdollisen kalasataman rakentamisen tutkinta.

43. INKOOON KALASATAMA

Luokitus: Muu kalasatama

Kunta: INKOO

Hallinta:

Osoite:

Ajallinen käyttö:

Arvio: Pieni purkusatama, johon troolarit joskus tuovat poikkeuksellisesti lastinsa.

- Satama on pieni. Laituripituutta kokonaisuudessaan noin 75 metriä. Kenttä asfaltoitu. Laiturilla ovat sekä imupurkain että hihnapurkain. Mitään rakennuksia ei ole. Satama on selkeästi purkupaikka.
- Satamaan johtaa 1,5 km pitkä suhteellisen leveä ja kohtuukuntoinen hiekkatie.

- Satamaan on purettu viime vuosina n. 0,3 miljoonaa kiloa kalaa. Sataman edustan kalastusruudut 62 ja 63 ovat merkittäviä silakan pyyntiruutuja. Pieni osa ruutujen silakkasaaliista kulkee Inkoon kautta. Ruudulla 62 on merkitystä myös rannikkokalastuksen suhteen.

Kommentti: Pieni ja epäsiisti.

44. SUOMENLAHDEN KALASATAMA

Luokitus: Aluesatama

Kunta: HELSINKI

Hallinta:

Osoite:

Ajallinen käyttö:

Arvio: Selvästi vajaakäyttöinen, hyväkuntoinen kalasatama. Mahdollistaisi suuretkin purkaussuurekset.

- Satama on suhteellisen uusi ja sijaitsee Helsingin muun satamatoiminnon keskellä (entinen Sompasaaren satama) lähellä kaupungin keskustaa. Satamaan johtaa 7-8 metrin väylä.
- Satama on tilava ja laituripituutta on n. 300 metriä. Laiturikorkeus 1,5 metriä vaikeuttaa jonkin verran pienempien alusten toimia. Laiturilla ei ole minkäänlaisia nostovälineitä. Satamassa on suuri varastohalli, jonka yhteydessä riittävät sosiaalililat. Kalankäsittelyhallia ei ole.
- Laiturilla on jäättekokone (200 mk/kuutio) sekä jätepiesti.
- Satamaan on purettu koko 1990-luvun vajaat miljoona kiloa kalaa vuosittain (ks. tilastot).
- Kalaturismia harjoittavan Onni Valtosen mukaan hän on ainoa sataman vakituinen käyttäjä.

Kommentti: Suuri, tilava ja siisti. Mahdollisuus paljon suurempaan kapasiteettiin. Markkina-alueet lähellä.

45. LOVIISAN TROOLISATAMA, VALKO

Luokitus: Keskuskalasadama

Kunta: LOVIISA

Hallinta: LOVIISAN KAUPUNKI

Osoite: TROOLITIE, 07910 LOVIISA

Ajallinen käyttö: 12 kk

Arvio: Itäisen Suomenlahden keskeinen troolarisatama.

- Troolisatama on rakennettu 1960-luvun loppupuolella. Laiturin saneerauksia on tehty myöhemmin useita. Laitureita yhteensä 160m. Alueella on täydellinen kunnallistekniikka.
- Rakennukset: kaupungin omistamat, jotka vuokrattu yksityiselle n. 1200 m², yksityisten omistamia n. 3250 m², merenkulkuhallituksen n. 350 m². Rakennusten käyttöaste on lähes 100%. Satamassa toimivat mm. jalostukseen erikoistuneet yritykset: Semilax Oy ja Holmströms Fisk ky.
- Kotisatamana Valkoa pitää kolme troolaria. Kalastajat pitävät satamaa toimivana ja riittävän tilavana, samoin kunnan suhtautumista pidetään hyvänä. Pienemmillä aluksilla on

vaikeuksia käyttää satamaa korkean laiturin vuoksi. Alueen rannikkokalastajat toimivatkin lähinnä omista rannoista käsin.

- Satamassa otettiin vuonna 2000 käyttöön uusi jääasema ja vuonna 2001 uusi valomasto. Satamaan johtaa asfaltoitu maantie.
- Satamaan johtaa mereltä 12 km pitkä väylä, syvyydeltään n. 8,5 m ja leveydeltään vähintään 100 m.
- Loviisan edustalla on kalastusruutu 55, joka on itäisen Suomenlahden keskeinen silakan pyyntialue (vuonna 2000 1,3 miljoonaa kg). Saalis purettiin lähes kokonaan Loviisaan. Loviisa onkin Hankoniemen itäpuolella merkittävin silakanpurkusatama.
- Haastattelu: Kalastaja Karl-Henrik Holmström: ”Meillä on oma hiab ja trukki. Kunta hoitanut tehtävänsä suhteellisen hyvin. Jäteöljyn ja muiden jätteiden lajittelu puuttuu. Samoin varastotilaa on liian vähän ja kalastajille tarkoitetut sosiaalitytöt puuttuvat.”

Kommentti:

Troolifatama on nimensä mukaisesti tarkoitettu silakkatroolareille. Tässä roolissa satamalla on keskeinen osa itäisen Suomenlahden kalastukselle. Voi yhtyä kalastajien näkemykseen tilavuudesta ja toimivuudesta. Jonkin verran asiaankuulumatonta tavaraa lojui alueella.

46. KEIHÄSSALMEN KALASATAMA

Luokitus: Paikallinen rannikkokalastussatama

Kunta: PYHTÄÄ
Hallinta: PYHTÄÄN KUNTA
Osoite: KEIHÄSSALMENTIE, 49240 PUROLA
Ajallinen käyttö:

Arvio: Kunta kehittämässä satamasta toimivaa rannikkokalastuksen tukikohtaa yhdessä kalastajien kanssa.

- Satamaa on uusittu vuonna 2001 rakentamalla sinne lämmittämätön huolto- ja varastohalli, 363 neliometriä (kalastajien ensisijainen toive). Rahoitus 800 000, markkaa tuli Kaakkois-Suomen TE-keskukselta.
- Myöhemmin, rahoituksen järjestyessä satamaa on tarkoitus edelleen kehittää: trukki, laiturihosturi sekä veneiden nostoluiska ohjauslaitureineen. Myöhemmässä vaiheessa sataman kehitystyö jatkuu kalankäsittely- ja sosiaalitytojen rakentamisella.
- Hallin käyttöaste on 100 % ja tilat vuokrataan kalastajien käyttöön. Satamassa on sähkö, muut kunnallistekniset palvelut rakennetaan kalankäsittelyrakennuksen yhteyteen. Suunnitelmissa on myös tieyhteyksien parantaminen satamaan (500 m asfaltoimatonta osuutta).
- Sataman edustan kalastusruutu on 55: ruutu on itäisen Suomenlahden keskeinen rannikkokalastuksen alue (lohi, siika, ahven, kuha vuonna 2000 yli 100 000 kg), joten satama palvelee kehittyessään erityisesti alueen rannikkokalastajia.
- Väyläsyvyys 6,7 – 9,0 m mahdollistaisi myös isompien alusten rantautumisen. Ruudun 55 silakkasaalis 1,3 miljoonaa kiloa on purettu lähinnä Loviisan Valkoon.

Kommentti: Kunnalla on selkeä tavoite kehittää kalasatamaa.

47. KUUSISEN KALASATAMA

Luokitus: Aluesatama (K)

Kunta: KOTKA
Hallinta: KOTKAN KAUPUNKI
Osoite: PL 114, 48101 KOTKA
Ajallinen käyttö: 8 kk (huhti-joulu)

Arvio: Kehitettävissä keskeiseksi rannikkokalastuksen satamaksi.

- Laituritilaa 400 m, josta kalastajien käytössä 170 m. Satamassa jääntekokone ja 6 kpl varastokoppeja kalastajien varusteita varten. Täydellinen kunnallistekniikka.
- Satama sijaitsee 1 km Kotkan keskustasta ja sinne johtaa asfaltoitu tie. Etäisyys avomereltä 500 m ja väylän leveys 500m ja syväys 10 m:n syväväylä. Kalasatamaan 4,2 m väylä.
- Satamaa käyttää yksi kotkalainen päätoiminen kalastaja. Lisäksi satamaa käyttävät lähiseudun rannikkokalastajat. Vuonna 2000 satamassa purettiin siikaa 20 000 kg ja lohta 20 000 kg. Satamassa on kolme kalanmyyntipistettä.
- Vuonna 2001 kiinteä nosturi. Hinta 200 000 mk (EU-rahoitus 50%, kansallinen rahoitus 50%).
- Keskeinen kalastusruutu 55 ja osittain 57.

Kommentti: Palvelee paikallisia rannikkokalastajia. Ruudun 55 silakka puretaan Loviisan troolisatamaan. Syvä väylä mahdollistaisi kyllä troolareidenkin toiminnan Kotkassa.

48. KLAMILAN KALASATAMA

Luokitus: Muu kalasatama

Kunta: VIROLAHTI
Hallinta: VIROLAHDEN KUNTA
Osoite: KALASATAMANTIE, 49860 KLAMILA
Ajallinen käyttö: 7 kk

Arvio: Uusi, mutta ylimitoitettu tarpeeseen nähden.

- Satama on rakennettu 1994. Vuonna 1996 valmistuneessa kalankäsittelyhallissa on kylmiö, wc (2kpl), suihku (2kpl), sauna ja oleskelutilat. Lisäksi satamassa on varastotilaa ja jäteöljynvastaanottopisteet.
- Laituritilaa: kiinteä 60 + 28m, ponttonilaituria 60+60m.
- Kotisatamaan Klamilaa käyttää 5 rannikkokalastajaa.
- Rakennusten käyttöaste on 25%, joten sataman kapasiteettia olisi mahdollisuus lisätä huomattavasti. Esteenä on kuitenkin tällöin kalastusmatkojen huomattava pidentyminen. Avomerelle noin 3 km, viitoitetun väylän pituus n. 8,5 km ja syväys vähintään 4,2 m.
- Satamaan johtaa 1,5 km pituinen yksityinen hiekkatie, jonka päällystämistä suunnitellaan.
- Kalastus ruuduilta 56 ja 57. Keskeinen saaliskala lohi (vuonna 2000 yhteensä 47 700 kg).

Kommentti: Satama ylimitoitettu nykyistä tarvetta silmällä pitäen. Sataman toimintoja olisi mahdollisuus lisätä huomattavasti. Nykyisten laatuvaatimusten mukaisesti jokaisessa kalasatamassa pitäisi olla jääntekokone.

9.3 Muita satamia

- Praava, II
- muutaman kalastajan paikallinen puinen purkulaituri, huvivenesatama, kalankäsittelyhalli

- Karhi, Lohtaja
- pieni paikallinen rannikkokalastajien tukikohta (5 kalastajaa)

- Maksamaa
- purkulaituri tien varressa, ei mitään kalasatamaan liittyviä rakenteita

- Vaskiluoto
- sataman laiturit, joihin muutama troolari purkaa saalista poikkeustapauksessa

- Kuivalahti, Eurajoki
- ei ammattimaista toimintaa, 30 m laiturit, 2 metrin väylä

- Vasikkari
- yksityinen kalastajaranta Porissa (Salokangas)

- Obbnäs fiskebrygga, Kirkkonummi
- palautettu kyselylomake
- yksityinen kalanpurkupaikka Obbnäsin varuskunnan alueella, vain luvalla toimivat kalastajat (3 kpl, rannikkokalastajia)

9.4 Saalis ja sen alueellinen jakaantuminen

Suomen kiintiöityjen kalalajien saaliit tonneina ja lohi kappaleina vuosina 1995-2001. Alempi luku kuvaa kalastuskiintiöiden hyödyntämistä vuosina 1995-2001. (lähde MMM)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001 *)
Silakka Itämerellä ja ja Suomenlahdella	7553 21,9	9430 21,9	9134 25,1	8411 23,1	5967 19,3	9928 37,7	3125 16,3
Silakka Pohjanlahdella ja Saaristomerellä	66198 66,1	66276 73,5	64501 71,5	67978 74,9	65587 84,4	62308 89,4	27786 41,4
Kilohaili	3202 34,7	12043 79,1	18118 80,4	23765 86,3	16376 87,4	17120 92,2	6663 40,5
Turska	1636 104,2	2367 104,8	1692 65,1	891 46,1	1286 73,6	1546 93,9	665 39,1
Lohi Itämerellä ja Pohjanlahdella	138715 110,3	112122 98,3	80904 77,8	89752 87,2	75933 79,2	80647 75,7	6809 6
Lohi Suomenlahdella	38594 39,5	49723 50,9	47281 52,8	22291 24,9	19392 23,8	25041 34,2	2 0

9.5 Itämeren TAC:t (kiintiö) tonneina ja lohi kappaleina vuosina 1995-2001.

Alempi luku kuvaa Suomen kansallista kiintiöosuutta Itämeren TAC:tä. (lähde MMM)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Silakka Itämerellä ja Suomenlahdella	560.000 34430	560.000 43030	560.000 36430	560.000 36430	476.000 30969	405.000 26348	300.000 19163
Silakka Pohjanlahdella ja Saaristomerellä	110.000 100180	110.000 90180	110.000 90180	110.000 90790	94.000 77677	85.000 69688	72.000 62120
Kilohaili	500.000 9220	500.000 15220	550.000 22540	550.000 27540	468.000 18730	400.000 18572	355.000 16483
Turska	120.000 1570	165.000 2260	180.000 2600	145.000 1931	126.000 1747	105.000 1647	105.000 1701
Lohi Itämerellä ja Pohjanlahdella	500.000 125740	450.000 114070	410.000 103930	410.000 102928	410.000 95928	450.000 106594	450.000 114068
Lohi Suomenlahdella	120.000 97680	120.000 97680	110.000 89540	110.000 89540	100.000 81400	90.000 73260	70.000 56980

9.6 Ammattikalastuksen saalis ja saaliin arvo merialueella vuonna 2000

Saaliin arvo (ilman arvonlisäveroa) on laskettu ammattikalastajien saamien keskihintojen perusteella.

Laji	Saalis	Saaliin arvo
	1000 kg	1000 mk
Silakka	80 697	62 493
Kilohaili	23 134	11 489
Turska	1 817	14 903
Kampela	81	392
Hauki	250	1 766
Muikku	96	800
Siika	1 176	18 488
Lohi	591	11 209
Taimen	113	1 852
Kirjolohi	18	315
Kuore	340	1 606
Lahna	110	428
Säyne	28	45
Särki	151	73
Made	112	1 142
Ahven	782	4 660
Kuha	450	8 593
Muut	95	47
Yhteensä	110 041	140 301

9.7 Suomen laivaston segmenttien kuvaus ja tavoitteet

Segmentti 4L1: rannikon pienimuotoinen kalastus

Alusten tulee olla kokonaispituudeltaan alle 12 metrisiä, eivätkä ne saa olla troolareita. Aluksilla ei siis saa käyttää aktiivisia pyydyksiä (nuotat, troolit, harat ym.). Kohdelajeina voivat olla kaikki kiintiöidyt kalalajit: silakka, kilohaili, lohi ja turska. Tässä ryhmässä on valtaosa Suomen aluksista, noin 3.500 kpl. Ohjelmakaudella 1997-2001 tätä laivaston osaa ei tarvitse pienentää, mutta sitä ei saa kasvattaakaan (neutraali tavoite).

Segmentti 4L2: pelagiset troolarit

Alusten pituudella ei ole rajoituksia ja ne saavat käyttää myös aktiivisia pyydyksiä. Kohdelajeina voivat kiintiöidyistä lajeista olla silakka ja kilohaili. Lohen ja turskan kalastus on kielletty. Ryhmään kuuluu noin 200 alusta. Kaudella 1997-2001 tätäkään segmenttiä ei tarvitse pienentää eikä sitä saa kasvattaa (neutraali tavoite).

Segmentti 4L3: pohjatroolarit

Alusten pituusrajoituksia ei ole. Segmentin alukset voivat käyttää sekä aktiivisia että passiivisia pyydyksiä. Kohdelajeina saa olla silakka, kilohaili ja turska. Sen sijaan lohen kalastus on kielletty. Tässä ryhmässä toimii vain 3 alusta. Tätä laivastonosaa on ohjelmakauden aikana 1997-2001 pienennettävä 20 % (negatiivinen tavoite).

Segmentti 4L4: passiivipyydysalukset

Alusten tulee olla kokonaispituudeltaan vähintään 12 metrisiä. Sallittuja pyydyksiä ovat vain passiiviset pyydykset (verkot, siimat, rysät, loukut ym). Segmentin kohdelajeina voivat olla kaikki kiintiöidyt kalalajit. Tämän ryhmän aluksia on noin 70 kpl. Ohjelmakauden 1997-2001 aikana tätä segmenttiä tulee pienentää 30 % (negatiivinen tavoite).

9.8 Tilastot

9.8.1 Merkittävimmät kalastusruudut silakan osalta

Raja yli 0,5 milj. kg, kilohaili: raja yli 0,3 milj. kg

Vuosi:	2000 (milj. kg)	1998 (milj. kg)	1994
Perämeri:			
Ruutu 6	0,3	1,1	alle 2,2
Ruutu 11	0,3	0,7	alle 2,2
Ruutu 15	1,4	2,2	2,2 – 4,4
Merenkurkku:			
Ruutu 22	1,4	2,0	2,2 – 4,4
Ruutu 23	1,7 (0,6)	3,2 (0,4)	4,4 – 6,6
Selkämeri:			
Ruutu 26	0,1	0,7	alle 2,2
Ruutu 27	1,3 (0,3)	1,5 (0,07)	alle 2,2
Ruutu 30	1,8	3,7	alle 2,2
Ruutu 31	3,7	3,8	2,2 – 4,4
Ruutu 34	1,3	0,3	alle 2,2
Ruutu 35	0,8	1,0	alle 2,2
Ruutu 36	9,6 (0,4)	7,8 (0,4)	4,4 – 6,6
Ruutu 37	0,4 (0,4)	0,6 (0,02)	alle 2,2
Ruutu 39	1,3	2,9	2,2 – 4,4
Ruutu 40	2,3	1,0	alle 2,2
Ruutu 41	7,4 (0,6)	5,0 (0,3)	4,4 – 6,6
Ruutu 46	10,0	8,0	6,6 – 8,8
Saaristomeri:			
Ruutu 47	3,9	6,2	6,6 – 8,8
Ruutu 49	1,1 (0,2)	1,4 (0,4)	alle 2,2
Ruutu 50	2,4 (0,0005)	3,8 (0,3)	4,4 – 6,6
Ruutu 51	2,4	4,6	6,6 – 8,8
Ruutu 52	0,7	1,9	
Itäinen Suomenlahti:			
Ruutu 54	0,2 (0,3)	0,8 (0,08)	alle 2,2
Ruutu 55	1,3	1,2	alle 2,2
Hangon edusta:			
Ruutu 60		(1,1)	
Ruutu 61	4,3 (2,2)	5,4 (7,6)	2,2 – 4,4
Ruutu 62	6,8 (12,9)	5,9 (6,0)	4,4 – 6,6
Ruutu 63	3,4 (2,8)	0,3 (1,1)	alle 2,2

9.8.2 Satamakohtainen saalis

Mukana ovat satamat, joihin on purettu vuoden 2000 aikana vähintään 100 000 kg (0,1 miljoonaa kg) kalaa.

Purettu saalis (miljoonaa kg):	2000	1998	1992
LAPPI:			
Simo:	0,1	0,1	0,1
Muut:	0,1	0,2	1,4
Yhteensä:	0,2		1,5
POHJOIS-POHJANMAA:			
Konikarvo, Kalajoki:	0,7	0,5	1,1
Varessäikkä, Siikajoki:	0,3	0,15	0,1
Marjaniemi, Hailuoto:	0,3	0,4	0,7
Kiviniemi, Kello, Haukipudas:	0,3	0,5	0,4
Kalajokisuu, Kalajoki:	0,2	0,4	0,02
Riutunkari, Oulunsalo	0,1	0,65	0,95
Muut:	0,3		
Yhteensä:	2,2		4,1
KESKIPOHJANMAA:			
Himanka, Himanka	0,6	0,6	1,3
Muut:	0,2		
Yhteensä:	0,8		1,4
POHJANMAA:			
Kaskö, Kaskinen:	12,2	10,3	2,4
Klobbskat, Mustasaari:	3,8	5,7	6,1 (koko Raippaluoto)
Ytterbåda, Maalahti	1,3	0,9	0,3
Maksamaa:	0,5	0,008	0,8
Vasklot, Vaasa:	0,4	0,09	0,6 (Långskär, Vaasa)
Uusikaarlepyy:	0,3	-	0,18
Närpiö:	0,1	0,0003	0,076
Muut:	0,4		
Yhteensä:	19,0		12,3
SATAKUNTA:			
Reposaari, Pori:	15,6	11,3	2,4
Rauma:	6,0	4,4	1,0
Vasikkari, Pori:	0,2	0,15	-
Lankoori, Luvia:	0,2	-	0,2
Merikarvia:	0,1	0,2	0,2
Muut:	0,1		
Yhteensä:	22,2		4,8
VARSINAIS-SUOMI:			
Uusikaupunki:	11,0	6,5	6,7
Kasnäs, Dragsfjärd:	5,7	3,9	-

Laupunen, Kustavi:	2,4	1,6	3,2
Kustavi, Kustavi:	1,7	3,2	-
Tuomarainen, Taivassalo:	1,4	1,0	4,8
Suukari, Uusikaupunki:	1,1	0,9	-
Särkäsalmi, Merimasku:	0,6	0,3	1,3
Taivassalo, Taivassalo:	0,5	0,09	-
Käldinge, Nauvo:	0,5	0,8	-
Teersalo, Velkua:	0,4	0,4	3,3
Masku:	0,2	-	-
Parainen:	0,1	-	-
Rymättylä:	0,1	0,1	0,3
Muut:	0,4		
Yhteensä:	26,1		22,2

UUSIMAA:

Hanko:	15,9	15,2	0,6
Sommarö, Tammisaari	1,4	2,0	1,2
Helsinki:	0,8	0,7	0,8
Inkoo:	0,3	0,3	0,7
Muut:	0,1		
Yhteensä:	18,5		3,5

ITÄ-UUSIMAA:

Valkom, Loviisa:	1,5	0,6	0,5
Muut:	0,2		
Yhteensä:	1,7		0,9

9.8.3 Merkittävimmät kalastusruudut siian ja lohien kohdalta

Rajana yhteen lasketusti 10 000 kg.

Oheen merkitty suuntaa antava prosenttiluku ruudusta enemmän kalastetusta lajista.

Vuosi 2000:

(1000 kg)

Ruutu 2:	80 (siika 80%)
Ruutu 3:	16 (siika 60%)
Ruutu 6:	43 (siika 85%)
Ruutu 7:	55 (siika 65%)
Ruutu 11:	70 (siika 95%)
Ruutu 15:	88 (siika 98%)
Ruutu 16:	16 (siika 99%)
Ruutu 19:	35 (siika 85%)
Ruutu 20:	34 (siika 100%)
Ruutu 23:	140 (siika 99%)
Ruutu 24:	24 (siika 97%)
Ruutu 27:	13 (siika 85%)
Ruutu 28:	81 (siika 85%)
Ruutu 32:	66 (siika 80%)

Vuosi 1998:

(1000 kg)

96 (lohi 52%)
11 (lohi 60%)
55 (siika 80%)
72 (siika 55%)
96 (siika 93%)
91 (siika 97%)
15 (siika 98%)
196 (siika 85%)
44 (siika 99%)
215 (siika 99%)
80 (siika 96%)
14 (siika 98%)
73 (siika 100%)
62 (siika 85%)

Ruutu 37:	52 (siika 80%)	74 (siika 65%)
Ruutu 40:		11 (lohi 97%)
Ruutu 41:	4 (lohi 100%)	20 (lohi 99%)
Ruutu 42:	43 (siika 90%)	60 (siika 90%)
Ruutu 47:	33 (siika 99%)	32 (siika 98%)
Ruutu 49:	100 (lohi 65%)	174 (siika 60 %)
Ruutu 50:	107 (siika 100%)	114 (siika 99%)
Ruutu 51:	22 (siika 100%)	27 (siika 100%)
Ruutu 52:	15 (siika 100%)	10 (siika 99,9%)
Ruutu 53:	14 (lohi 85%)	18 (lohi 87%)
Ruutu 54:	23 (lohi 65%)	36 (lohi 82%)
Ruutu 55:	61 (lohi 60%)	61 (lohi 85%)
Ruutu 56:	12 (siika 70%)	24 (lohi 67%)
Ruutu 57:	23 (lohi 60%)	35 (lohi 90%)
Ruutu 59:	21 (siika 50%)	17 (lohi 55%)
Ruutu 61:	15 (siika 67%)	12 (siika 80%)
Ruutu 62:	32 (lohi 85%)	18 (siika 65%)

Seuraavat ruudut ovat Itämeren keski- ja eteläisellä altaalla ja saalis on pelkästään lohta:

Alueen kalastus heijastaa Pohjanlahden tiukkoja lohenkalastuksen rajoituksia. Monesti saalis puretaan Ruotsin tai Tanskan satamiin.

Ruutu 81:	42	
Ruutu 86:	45	76
Ruutu 88:		22
Ruutu 90:	10	30
Ruutu 94:	49	15
Ruutu 95:	22	
Ruutu 101:	10	
Ruutu 107:	22	
Ruutu 108:		11
Ruutu 116:	14	

9.9 Lähdeluettelo

- Rannikon kalasatamien kautta puretut kalansaaliit 1992
Merenkulkuhallitus
Väyläosasto/satamatoimisto
Helsinki 1993 (Helsinki 21.12.1993)
- Kalasatamien suunnittelu
Merenkulkulaitos
Väyläosasto
Helsinki 1996
- Sampi-projekti
Saaristomeren Ammattikalastajat ry (2001)
Maria Saarinen
- Silakankalastuksen toimintalinjat (SAKL 2002)
Jari Kämäräinen
- Maakuntien kalatalous
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos
Helsinki 1999
- Kala ja riista kartalla
Alueellista tietoa suomalaisesta kalataloudesta ja metsästyksestä
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos
Helsinki 1995
- Ammattikalastus merialueella 2000
Maa- metsä- ja kalatalous 2001:46
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos
Edita Oyj
Helsinki 2001
- Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos/tilastot
Kalastus- ja ravustustilastokartta
Rannikkokalastus 1998: saaliin purku kunnittain
Merialueen kalasatamat maakunnittain puretun saaliin mukaisessa
suuruusjärjestyksessä 1998
Merialueen ammattikalastuksen saalis tilastoruuduittain vuonna 1998
Merialueen ammattikalastuksen saalis purkupaikan mukaan vuonna 2000
Merialueen ammattikalastuksen saalis vuonna 2000
Kalastajille vuonna 2000 rannikkoalueella maksetut kalan keskihinnat lajeittain
- Kalastuspoliittinen ohjelma 2000-2006
Suomen Ammattikalastajaliitto ry, 03.11.2000
- Kalasatamaohjelma 1995-1999
Kalatalouden Keskusliitto
Merenkulkuhallitus
Helsinki
Marraskuu 1994
- Ammattikalastus - yritystoimintaa luonnon ehdoilla
Kotimainen Kala ry 1999
- Elinkeinokalatalouden laatustrategia 2000
Pro Kala ry ja ohjaustyöryhmä (hyväksytty 16.5.2000)
- Lohen ammattikalastuksen nykytila
Kala- ja riistahallinnon julkaisuja nro 45

- Kalasatamaselvitys 1994
Merenkukuhallitus
Väyläosasto
- Vaasan läänin rannikon kalasatamat 1993, nykytila ja kehittämistarpeet
Vaasan maaseutuelinkeinopiiri
Kalatalouden vastuualue, 1994
- Elementtirakenteinen kalakontti
Merenkukuhallitus
Väyläosasto
Helsinki 1995
- Reposaaaren kalasataman kehittämishanke
Porin kaupungin tekninen palvelukeskus
Rakennusyksikkö
Pori 11.1.2000
- The Development of Fishing Ports and the Future Requirements Regarding the Tasks of Fishing Ports in the Baltic Sea
Nordic Council of Ministers
Federal Ministry of Food, Agriculture and Forestry
TemaNord 2000:616
- Kalasatamat-88
Kalatalouden Keskusliitto
Tie- ja vesirakennushallitus/vesitieosasto
Helsinki
Lokakuu 1988
- Lisämateriaalia: www.mmm.fi
www.rktl.fi